БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гараҗа

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 238 (10299) | 1963 оной октябриин 8, вторник | Сэн 2 мүнгэн

1963 оной октябриин 6-най мэдээгээр респуб-[лика]ын колхоз, совхозууд гүрэндөө 8.955.000 пүүд [та]ряа тушааҗа, түрүүн абаһан социалис уялгаяа [дүү]лэн дүүргэбэ.

[Үн]гэрһэн 6 үдэрэй туршада Хяагтын үйлэдбэриин управлениин ажахы-[...] Эхэ орондоо уялгаһаа гадуур 25 мянган пүүд таряа тушааха гэһэн [...] хүрэбэ. Мүнөө эдэнэр бүхыдөө 207.439 центнер таряа тушаагаа гэхэ [...] түрүүшынгээ социалис уялга 115.2 процент дүүргээ. Удаань Зэдын [...]шад гүрэндөө 130 мянган центнер таряа худалдаха уялгаяа 10 мянган [...]рээр үлүүлхэ гэһэн зорилгоёо бэелүүлээ. Энэ управлениин колхоз, сов-[хозуу]д бүхыдөө 141.751 центнер таряа тушаанхай.

[Эн]э үедэ Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Кабанскын управленинүүдэй колхоз, [совхоз]ууд гүрэндэ таряа худалдаха уялгаяа дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ. [М]үнөө гансахан Хориин үйлэдбэриин управлениин ажахынууд социалис [уял]га дүүргэлгээрээ гээгдэжэ ябана. Эдэнэр гүрэндэ таряа тушааха уял-[гаяа] 93,6 процентдэ хүргэнхэй.

[Г]үрэндэ таряа тушааха, худалдаха социалис уялгануудаа амжалтатай-[гаар б]эелүүлжэ байһан түрүүшүүлдэ алдар соло!

[Ре]спубликын колхоз, совхозуудта ургаса хуряалгын, гүрэндэ хартаабха, овощ худалдалгын, намарай паар хахалалгын, үрэһэ хүрэнгэ хаалгын ябаса тухай

1963 оной октябриин 5-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

[Үйл]эдбэриин [упр]авленинүүд, [ай]магууд	Бүхы ургасын хуряагдаһаниинь	Тэрэ тоодо ороohото, бобово ургамалнуудай хуряагдаһаниинь	Хартаабха худалдалга	Овощ худалдалга	Намарай паар хахалалга	Ороohото, бобово ургамалнуудай үрэһэ хаалга	Хартаабхын үрэһэн
[Ба]ргажанай	92	92	132	77	50	44	75
[Зэд]ын	86	85	139	45	52	87	67
[Ка]банскын	83	82	43	15	53	57	84
[Хяа]гтын	76	77	105	24	59	56	52
[Мух]ар-Шэбэрэй	90	89	83	31	41	86	80
[Тү]нхэнэй	86	85	117	36	81	65	72
[Ул]ан-Удын	86	87	126	51	50	64	45
[Хо]риин	94	89	163	103	44	56	32
[Ок]интын	100	86	—	—	—	—	—
[Хой]то-Байгалай	99,1	98	—	—	—	—	—

„Сибиряк" колхоздо

[ЕРЭ]ХЭ ЖЭЛЭЙ УРГАСАДА БЭЛЭДХЭЛ

[...]һо тарянай ургаса дээ-[...] хэрэгтэ минеральна [...] хэрэглэхэ асуудал [...] удха шанартай. Энээ-[...]йнаар ойлгоһон колхозой [...], механизаторнууд байг-[...] хабарай тарилгын үедэ [...]тар шэниисэ тариха тал-[...] 1360 центнер аммиачна [...] үтэгжүүлээ һэн.

[...] ургаса хуряалга эндэ [...] дүтэлөө. Аммиачна [...] үтэгжүүлэгдэһэн поли [...] баян ургаса хуряагда-[...] [ү]тэжүүлэгдээгүй полиин [...] зэргэсүүлжэ үзэбэл, [...] 4—4,5 центнер шэнии-[...] абтаа.

[...]са хуряалгын хүдэлмэ-[...] асуу ерэхэ жэлэй тарил-[...] бэлэдхэл үргэн далайсатай-[...] ябуулагдана. Механиза-[...] хүсөөр 2900 гектар [...] паар хахалагдаа. Тэрэ-[...] 1750 гектарынь аммиачна [...] үтэгжүүлэгдэхээр хараа-[...]. Үтэгжүүлгэдэ хэрэглэг-[...] 1400 центнер аммиачна [...] гаргадажа, бэлэн болгог-[...] түлэб шэниисэ, куку-[...] тариха полинууд [...] хэрэглэгдэхэ. Тарялан үтэг-[...] 4 агрегат хүдэлхэ юм.

С. Ардуев.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ургаса хуряалгаяа дүүргэжэ, гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ. Мүнөө ерэхэ жэлэй тарилгын үрэһэ бэлэдхэлгэ үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Зураг дээрэ: Колхозой 2-дохи бригадада үрэһэнэй таряа сэбэрлэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ Б Э Ш Э Г

Химическэ промышленностиин предприятинуудай, научно-шэнжэлэлгын, проектно институудай, барилгын организацинуудай, химическэ машина бүтээлгын заводуудай, тэрэшэлэн хүдөө ажахыда химическэ продукци гаргадаг промышленностиин бусад һалбаринуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэдтэ, инженер, технигүүдтэ, партийна, профсоюзна болон комсомолой организацинуудта

ОРООҺОТО БОЛОН ХҮДӨӨ АЖАХЫН БУСАД УРГАМАЛНУУДАЙ УРГАСЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТУЛАДА МИНЕРАЛЬНА ҮТЭГЖҮҮЛГЭ, УРГАМАЛНУУДЫЕ ХАМГААЛХА ХИМИЧЕСКЭ ЗҮЙЛНҮҮДЫЕ БҮРИ ЭЛБЭГЭЭР ГАРГАХА ТУХАЙ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Ороной үмэнэ политическэ болон экономическа шэнэ ехэ зорилгонуудай табигдаха бүридэ Коммунис парти, Советскэ правительство арадта — манай илалтануудые хангагшада, бүхы материальна баялиг байгуулагшада хамагай түрүүндэ хандадаг гээшэ.

Парти болон арад коммунис общество байгуулха, бүхы ажалшадта зорюулан материальна баялиг элбэг дэлбэгээр байгуулха нэгэн адли хүсэл эрмэлзэлгэтэй юм. Коммунизм байгуулха замда бидэнэр ехэ амжалтануудые туйлаад байнабди. Жэл ерэхэ тудам продукци бүри элбэгээр гаргадаг, шэнэ түрүү техникэдэ үндэһэлэн, үйлэдбэреэ нарижуулан һайжаруулдаг хүсэн түгэс хүндэ индустри манайда байгуулагданхай, манай орондо мүнөөнэй техникые болон эрдэм ухаанай һүүлшын туйлалтануудые шудалһан олон түмэн мэргэжэл ехэтэй инженернүүд, технигүүд, конструкторнууд, дүршэл ехэтэй хүтэлбэрилэгшэд бии. Манай эхэ ороной экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлхын, хүгжөөхын түлөө алдарта хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, совет интеллигенци ажалай баатаршалгын үльгэр жэшээ нэгэтэ бэшэ харуулһан байха юм.

Хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэгээр абаха талаар манай орон дотор һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Дүшэ гаран миллион гектар шэнэ болон боро газар ашаглагдаа. Колхоз, совхозуудые эмхидхэлэй ажахын талаар бэхижүүлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие шэнээр, бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ ехэ хэмжээнүүд абтаа. Гүрэн хадаа колхоз, совхозуудта улам бүри ехээр туһаламжа үзүүлнэ, тэдэниие түрүү техникээр хангана. Хүдөө ажахыда хэгдэхэ капитальна хүдэлмэридэ һомологдодог мүнгэ зөөри 1953 онһоо хойшо дүрбэ үлүүтэй дахин нэмээ.

Колхозуудай экономикые саашадань бэхижүүлхэ, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй материальна урмашалгые дээшэлүүлхэ зорилгоор мяха, хлопок, саахарай свёкло, хартаабха худалдан абалгын сэн дээшэлүүлэгдэһэн байгаа. Тиихэтэй хамта хүдөө ажахын машинануудай, горючиин, барилгын материалнуудай сэн хямдаруулагдаһан байха юм.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдһээ һайн үрэ гараа. Колхоз, совхозууд ороohо таряа, хартаабха, овощ, хлопок, саахарай свёкло нилээд элбэгээр абадаг болоо. Хүн зондо мяха, мяханай продукт худалдалга энэ үе соо 2,5 дахин, һү, һүнэй продуктнуудые худалдалга 5 дахин, малай тоһо худалдалга 2 шахуу дахин нэмээ.

Зүгөөр хүдөө ажахын продукци абалгын иимэ ехээр дээшэлһэн болобошье, хүнэй хэрэглэмжэ үшөөл хүсэдөөр хангагданагүй. Энэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, манай орондо ажалшадай олзо улам бүри ехэ боложо, хүн зоной юумэ худалдан абаха шадабари дээшэлжэл байдаг. Тиихэдэ зомнайшье һүүлшын арбан жэлэй турша соо 37 миллион хүнөөр олон болоо. Газар тарялангай болон мал ажалай продуктнуудые улам бүри ехээр хэрэглэдэг боложо байлгаһаа хүдөө ажахын хүгжэлтэ үшөөл гээгдэдэг байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань дэбжээхэ гээшэ коммунис байгуулалтын ударна фронт болоно гэжэ парти, правительство тоолоно. Тарянай ажахы хүдөө ажахын үйлэдбэриин гол үндэһэ һууринь хододоол байһан юм.

Шэнэ, боро газар элдүүрилһэнэй ашаар һүүлэй арбан жэлэй турша соо манайда ороohо таряа ургуулан абалга, бэлэдхэлгэ гол түлэб дээшэлһэн байха юм. Энэ зүб хэрэг гээшэ. Манайда минеральна үтэгжүүлгын бага байһан үе сагта тарилгын талмай үргэдхэхэ баатай болоһон байгаабди. Зарим зэргын хэмжээнэй газар саашадаашье ашаглаха байнабди. Зүгөөр химическэ промышленность богонихон үе соо бүри ехэ хүсэтэй боложо, үтэгжүүлгээр хүдөө ажахын хэрэглэмжые бүри хүсэдөөр хангажа мүнөө шадаха байна. Мүнөө элдүүрилэгдэжэ байһан газараа бүри һайнаар ашаглаха хараа шэглэл баримталха хэрэгтэй. Тарилгын талмайе саашадань үргэдхэхэ гээшэ минеральна үтэгжүүлгэ бүри элбэгээр гаргаһанһаа үлүү ехэ гарзатай байха болоно гээшэ ха. Үтэгжүүлгын бии байгаа һаань, мүнөө элдүүрилжэ байһан газар дээрэһээ ургаса дээшэлүүлһэнэй ашаар хэрэгтэй болохо ороohо таряагаа абажа шадаха байнабди.

1970 он хүрэтэр орон дотороо 14 миллиард пүүд, 1980 он хүрэтэр 18—19 миллиард пүүд ороohо таряа жэлэй турша соо абаха гэжэ XXII съездын шиидхэбэринүүдээр хараалагданхай.

Энэ зорилго амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада ороohото болон хүдөө ажахын бусад тарянай ургасые дээшэлүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэл хэхэ хэрэгтэй. Ургаса дээшэлүүлһэнэй ашаар ойрын жэлнүүдтэ бидэнэр ядахын сагта ороohо таряа абалгые 5 миллиард пүүдээр дээшэлүүлхэ ёһотойбди.

Богонихон үе соо энэ зорилгые бидэнэр шиидхэжэ шадаха гүбди? Лаб шадахабди. Ургаса, илангаяа ороohото ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын тулада колхоз, совхозуудай минеральна үтэгжүүлгээр хүсэд хангагдаагүй, ургамалнуудые хамгаалха гербицидүүдые, хорото химикадуудые болон бусад химическэ зүйлнүүдые хэрэглэдэггүй байһан дээрэһээл бидэнэр бага ургаса абанабди. Энэ хадаа мүнөө жэлэйхидэл адли сагай уларилай муу байһан жэлнүүдтэ манай ороohо тарянай нөөсые бага болгодог байна. Зарим районуудта тон хүйтэн үбэлэй болоһон дээрэһээ намарай тарилганууд хүлдэһэн, ган зунай болоһонһоо уламжалан ургаса муу байһан байгаа.

Ургаса дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл хадаа хамагай түрүүндэ минеральна үтэгжүүлгэ элбэгээр абадаг болохын түлөө тэмсэл мүн болоно.

Тиимэһээ минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг шэнэ предприятинуудые ашаглалгада үгэхэ мүнөө жэлэй түсэбые заатагүй дүүргэхын, хүдөө ажахыда хэрэгтэй минеральна үтэгжүүлгэ, гербицидүүд, хорото химикадууд болон бусад химическэ зүйлнүүдые бүри ерэхэ жэлдэ улам элбэгээр үгэдэг болохын тулада бүхы юумэ хэхыетнай уряалан, хүндэтэ нүхэдүүд, таанадта партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хандана.

Химиин маанадта үгэдэг ехэ арга боломжонуудые хэрэглэн, тиихэтэй хамта гандадаг газарнуудые уһалха, уһажуулха талаар хүдөө ажахые электрижүүлхэ, оньһожоруулха талаар хүдэлмэри улам ехээр хэжэ, бидэнэр хүдөө ажахын байгаалиин уларилһаа дулдыдалгые горитойгоор һуларуулха, сагай уларилай хэршье муу байгаа һаань найдабаритай ехэ ургаса абажа, оронойнгоо хэрэглэмжые ороohо таряагаар, хүдөө ажахын бусад продуктнуудаар хүсэд хангажа шадаха байнабди.

Хүдөө ажахыда хими хэрэглэхэ гээшэ ямар удхатайб?

Минеральна үтэгжүүлгэ шадамараар хэрэглэдэг научна эмхи зургаануудай, түрүү колхоз, совхозуудай дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, 1 центнер аммиачна селитрэ шэниисын ургасые гектар бүриһөө 4—5 центнерээр, сэбэрлэгдээгүй хлопогой — 2 центнерээр, саахарай свёклын—25—30 центнерээр, хартаабхын — 18—20 центнерээр нэмэдэг. Зурууд зуруудтань центнер суперфосфат хаяхада гектар бүриһөө 3—4 центнер ороohо нэмэн абажа болохо байна.

Харин хими гээшэ үтэгжүүлгэһээ ондоошье юумэнүүдые үгэдэг. Буртаг үбһэ усадхахаһаа гадна, хүдөө ажахын ургамалнуудые элдэб хоротонуудһаа болон үбшэ хамшагһаа хамгаалдаг тиимэ химическэ зүйлнүүд мүнөө бүтээн гаргагдадаг болонхой. Манай хүдөө ажахы буртаг үбһэнүүдһээ, ургамалнуудай хоротон болон үбшэ хамшагһаа уламжалан хэдэн зуун миллион, мүн миллиардшье түхэригөөр сэгнэгдэхээр ургасынгаа тиимэ хубиие гээдэг байна. Гэхэ зуура, ургамалнуудые хамгаалха химическэ зүйлнүүд манайда даншье багаар гаргагдадаг зандаа байха юм.

Химическэ промышленностиин предприятинуудай гаргадаг хэдэ хэдэн продуктнууд мал ажалда улам үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Эбэртэ бодо малай тэжээлдэ карбамид (мочевинэ) гэхэ зэргын продукт багаханаар нэмэхэдэ, белогой дутагдалнуудые хүсэлдүүлжэ шадаха байна. Мүн тэжээлдэ обесфторенно фосфадуудые, витаминуудые, антибиотигуудые бусад химическэ зүйлнүүдые нэмэхэдэ туһатай байдаг.

Полимернүүд болон пластмассаһаа, тусхайлбал газарта овощ ургуулхадаа хэрэглэдэг полимернэ хальһануудые хэрэглэлгэ хүдөө ажахыда ехэ үүргэ дүүргэхэ юм.

Манай орон дотор хүсэн түгэлдэр химическэ промышленность байгуулхын тулада парти, правительство һүүлэй жэлнүүдтэ бага бэшэ оролдолго гаргаа. Орон дотор ехэ хими байгуулха программа КПСС-эй ЦК-гай 1958 оной майн Пленум дээрэ баталан абтаа һэн. Гүрэн хадаа химическэ промышленностиие хүгжөөхын тулада угаа ехэ, совет засагай тогтоһонһоо хойшонхи бүхы жэлнүүдтэ энэ һалбарида зорюулагдаһанһаа һураггүй ехэ мүнгэ зөөри һомолһон байна. Хүдөө ажахыда хэрэгтэй болохо минеральна үтэгжүүлгэ болон бусад химическэ продуктнуудые бүтээхэ шэнэ предприятинуудые барихын тулада ехэ мүнгэ зөөри һомологдоһон байгаа. Долоон жэлэй түрүүшын дүрбэн жэлэй турша соо 200 гаран химическэ предприяти болон томо цехүүд ашаглалгада үгтөө. Эдэ жэлнүүдтэ химическэ зүйлнүүдые гаргалга 1,6 дахин нэмэһэн байна.

Минеральна үтэгжүүлгэ гаргалга элитээр ехэ болоо. Мүнөө жэлдэ 20 миллион үлүүтэй тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдаха. 1940 ондо 3,2 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдаһан байгаа һаа, 1953 ондо 7 миллион тонно үтэгжүүлгэ гаргагдаһан байгаа гэжэ жэшээлхын тулада хэлэжэ болоно.

Хүдөө ажахыда зорюулагдадаг минеральна үтэгжүүлгэ болон бусад химикадуудай ехээр гаргагдадаг болоошье һаа, эдэ зүйлнүүдээр хэрэглэмжэмнай манайда хүсэдөөр хангагданагүй.

Хүдөө ажахын хэрэглэмжые хангахын тулада минеральна үтэгжүүлгэ ойрын жэлнүүдтэ бүри элбэг ехээр гаргадаг болохо хэрэгтэй. Энэ зорилгые хойшолуулангүй шиидхэхэ шухала. Бүри 1965 ондо түсэбэй ёһоор 35 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг болохын тулада бүри ерэхэ жэлдэ 24, миллион тонноһоо бага бэшэ минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха хэрэгтэй.

Энэ программые дүүргэхын тулада үтэгжүүлгэ гаргадаг шэнэ томо заводуудые бариха, урдын хэдэн олон предприятинуудые һэльбэн шэнэдхэхэ хэрэгтэй. Энэ хэрэгтэ правительство ехэ мүнгэ зөөри болон материальна хэрэгсэлнүүдые зорюулха байна. Арадай ажахын энэ шухалын шухала зорилго шиидхэхын тулада манай арадай нэрэдэ түрэдэ хүрэмөөр бүхы эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд, ажахын, партийна, советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд үүсхэл эдэбхитэйгээр, эршэ зоригтойгоор оролдохо зэргэтэй.

Ажалшадай коллективүүдэй, партийна болон ажахын органуудай химиин удха шанарые гүнзэгыгөөр ойлгодог, химическэ промышленность хүгжөөхэ хэрэгтэ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, хүдэлмэреэ шадамараар эмхидхэдэг газарта ажал хэрэг урагшатай байдаг гэжэ ажабайдал харуулжа үгэнэ.

Энээн тушаа Тульска областиин ажалшадай хүдэлмэриин һайн дүй дүршэл гэршэлэн харуулжа үгэнэ. Мүнөө хүдэлжэ байһан предприятинуудые шэнэдхэн һэльбэхын, минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг хүсыень бүри ехэ болгохын түлөө патриотическа хүдэлөөе Новомосковско химическэ комбинадай хүдэлмэрилэгшэд үүсхэһэн юм. Энэ үүсхэлые Тульска барилгашад, партийна, советскэ, ажахын, профсоюзна болон комсомолой организацинууд дэмжэһэн байна. Тулынхид ехэ түсэб хараалаад, тэрэнээ бэелүүлхын тулада хүсэ шадалаа гамнаагүй. Эдэ бүхы жэлнүүдтэ областиин химическэ предприятинуудта угаа ехэ ажал хэгдэһэн байна. Тэрээнһээнь горитой үрэ дүн гараа. Новомосковско химическэ комбинадай үйлэдбэриин хүсэ шадал гурба дахин ургаа. Үнэндөө тус комбинадай байгуулагдаһанһаа хойшонхи 25 жэлэй турша соо хүсэ шадалыень нэмэхэ талаар хэгдэһэнэй шэнээн юумэн дүрбэн жэлэй турша соо хэгдэһэн байна. Байгаалиин газһаа аммиак абаха технологи орон дотор анха түрүүнээ эндэ шудалагдаа. Гурбан жэлэй турша соо область дотор баһа нэгэ химическэ томо предприяти — Щекинскэ комбинат баригдаа. Мүнөө энэ комбинат аммиак, үнэтэ һайн үтэгжүүлгэ — мочевинэ гаргадаг юм.

Гансахан лэ Тульска область нимэ юумэ хэнэ бэшэ. Химическэ промышленностиие хүгжөөхэ талаар Башкир, Татар, Поволжи болон Зүүн-Сибирьтэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Жэшээлхэдэ, Башкирай АССР-тэ шэнэ предприятинуудые ашаглалгада үгэхэ талаар 21-дэхи барилгын трестын болон Уфагай химическэ заводой барилгашадай коллективүүд ехэ амжалта туйлаа. Уфагайхид хүсэ шадалаа, арга боломжонуудаа элсүүлэн гербицидүүдые бүтээхэ томо предприятинуудые мүнөө жэлдэ ашаглалгада үгөө. Энэ хадаа Уфагай химигүүдтэ хэдэн миллион гектар тарилгада гербицидүүдые сасаха арга боломжо олгохо байна.

Гэбэшье минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг предприятинуудые барилгада хэдэ хэдэн республика, хизаар болон областьнуудта багаар анхарал табигдадаг байһанһаа боложо, шэнэ предприятинуудые ашаглалгада үгэхэ даалгабаринууд хододоо дүүргэгдэдэггүй. Березниковско калийна комбинадта, Сумска суперфосфатна заводто, Константиновска химзаводто, Солигорско калийна комбинадта, Гродненско азотнотуково заводто барилга нилээд гээгдэлтэйгээр хэгдэнэ. Мурманска областиин «Апатит» гэжэ комбинадай, Азербайждан, Грузи болон Литвагай минеральна үтэгжүүлгын заводуудта барилгын хү-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕД

Б Э Ш Э Г

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

дэлмэридэ түгэсхэгдөөгүй юумэнүүд үшөөл үлэнхэй.

Казахстанда Кара-Тау гэжэ хүбшэ шадар фосфоридуудай дэлхэй дээрэхи эгээн лэ томо уурхай бии юм. Тэрэнэй баялиг хэдэн миллиард тонно байхаһаа гадна, тиимэ ехэ гүнзэгы бэшэ газарта хэбтэдэг. Фосфорно ангидридай талаар Кара-Таугай руданууд Кольско хахад аралай апатитова рудада орходоо һураггүй баян юм. Гэбэшье Кара-Таугай бассейные ашаглалга болошогүй удаанаар бэелүүлэгдэнэ. Эндэ мүнөө дээрэ жэлдээ 1 миллионһоо үсөөн тонно руда абтадаг. Үнэндөө энэ угаа ехэ баялиг мүнөө хүрэтэр ашаглагданагүй гэхээр. Шанаржуулгын фабрикануудые ашаглалгада үгэлгэ унжагайруулагдана. Казахстан фосфоридуудай угаа шухаг баялигтай байгаашье һаа, суперфосфатна заводуудта хэрэгтэй болодог зүйлнүүдые Кольско хахад аралһаа асардаг байха юм.

Сернэ кислота гаргаха шэнэ предприятинууд ехэ удаанаар ашаглалгада үгтэнэ. Сернэ кислота химиин талаар ёһотойл хилээмэниинь болоно гэжэ мэдээжэ. Энэ кислота машина бүтээлгэдэ булад болон шэрэмэй хэрэглэгдэдэг шэнгеэр химическэ промышленностьда хэрэглэгдэдэг байна бшуу. Сернэ кислотагүйгөөр фосфорно үтэгжүүлгэ абахын аргагүй. Гэбэшье сернэ кислота гаргадаг цехүүдэй барилга хэхэ түсэбүүд илангаяа үнгэтэ металлургиин предприятинуудта жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэдэггүй байха юм. Үнгэтэ металлургиин предприятинуудай байдаг районуудай олон партийна, ажахын органууд сернэ кислота гаргаха хэрэгые тоодоггүй, заримдаа оройдоошье хайша хэрэгээр хандадаг байна гээшэ ха. Гэхэ зуура, үнгэтэ металлургиин предприятинуудай хэрэггүй болоһон газуудһаа эгээн хямда сэнтэй сернэ кислота абажа болохо байна. Колчеданһаа гү, али серэһээ абаһанда орходоо эндэ абтаһан тонно кислота хоёр дахин хямда сэнтэй болохо байна.

Сернэ кислотагай цехүүдые барилга Среднеуральска зэд хайлуулдаг заводто, Медногорско медноxимическэ комбинадта таба үлүүтэй жэлэй турша соо унжагайржа байнхай. Челябинска сайрай заводто сернэ кислота гаргадаг цех бариха хүдэлмэри үнэндөө хэгдэнэгүй. Кировабадска алюминиин заводто, Алавердскэ медноxимическэ комбинадта сернэ кислота гаргаха предприятинууд тон муугаар бариг-дана Волховско алюминевэ заводто, Балхашска болон Алтан-Топканска горнометаллургическа комбинадуудта сернэ кислота гаргаха предприятинууд ехэ гээгдэлтэйгээр ашаглалгада үгтэһэн байгаа. Үнгэтэ металлургиин болон зохихо совнархозуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа сернэ кислота гаргадаг цехүүдые барилгада хандалгаяа үндэһөөрнь хубилгаха, сернэ кислота гаргаха предприятинуудые хаһа саг соонь ашаглалгада үгэхэ ябадал хаһа саг соонь хангаха ёһотой.

Минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг предприятинуудые бариха хэрэгые бидэнэр удааруулангүй һайжаруулха уялгатайбди. Арадай ажахын түсэбэй ёһоор мүнөө жэлдэ 8 миллион шахуу тонно үтэгжүүлгэ, ерэхэ жэлдэ 9,5 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха шэнэ предприятинуудые мүнөө жэлдэ ашаглалгада үгэхэ ябадал хамагай түрүүндэ хангаха хэрэгтэй.

Березниковско болон Солигорско калиин комбинадуудта жэлэй эсэс хүрэтэр хоёр шахуу миллион тонно калийна үтэгжүүлгэ, Кингисеппскэ фосфоритно рудник болон Москва шадарай горно химическэ комбинадта 1100 шахуу мянган тонно фосфоритна гурил, Воскресенскэ химкомбинадта, Красноуральска зэд хайлуулгын заводто, Константиновска химзаводто, Сумгаитска суперфосфатна заводто, Литвагай ССР-эй Кедайняйска химкомбинадта — хоёр миллион шахуу тонно фосфатна үтэгжүүлгэ, Средневолжско совнархозой 18-дахи комбинадта, Гродненско, Невинномысска, Руставска азотнотуково заводуудта, Джамбулска суперфосфатна заводто, Лисичанска химкомбинадта 800 мянга шахуу тонно элдэб азотно үтэгжүүлгэ бүтээн гаргадаг предприятинуудые энэ жэлэй эсэс хүрэтэр ашаглалгада үгэхэ хэрэгтэй.

Минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха шэнэ предприятинуудые ашаглалгада үгэхэ талаар тогтоогдоһон даалгабаринуудые заатагүй дүүргэхын тулада барилгануудые хүдэлмэришэд болон хабсаргагшадаар, технологическа түхеэрэлгэнүүдээр, барилгын материалнуудаар, механизмуудаар хүсэд хангахын тулада хэмжээнүүдые совнархозуудтай, барилгын министерствэнүүдтэй, тэдэнэй нютаг нютагуудай главна управленинүүдтэй хамта союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудай, Министрнүүдэй Соведүүдэй, партиин крайкомууд болон обкомуудай абахань шухала байна.

Эдэ барилгануудта бии байһан арга боломжонуудаа хараадаа абан бүхы юумэ үгэхэ шухала байна. Эндэ эгээн лэ дүршэл ехэтэй, шадамар хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдые эльгээхэ, барилгын түсэбэй дүүргэлтын хойноһоо шанга хиналта тогтоохо хэрэгтэй.

Минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг предприятинуудые бариха талаар хараалагдаһан программые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада проектнэ документацинуудые зохёолгодо тусгаар анхарал хандуулха хэрэгтэй.

Проект зохёодог болон научна организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд хадаа бүхы түхэл янзын минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха предприятинуудай нэгэ түхэл янзын проектнүүдые зохёохо, тиихэдээ тэдэниие эгээн лэ зүбөөр шиидхэхэ ябадал хараалха ёһотой. Энэ хадаа проект зохёохо сагые горитойгоор хороохо, барилгануудые технологическа түхеэрэлгэнүүд болон барилгын хэрэгсэлнүүдээр хангаха ябадал хүнгэдхэхэ байна.

Нэгэ түхэл янзын проект зохёохо доо адли конструкцинуудые хэрэглэхэ, байра байшангуудые эгээн зүбөөр бариха, нэгэн түхэл янзаар бүтээгдэдэг түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ ябадал заатагүй хараада абтаха ёһотой. Энэ хадаа барилгые эгээл лэ индустриальна ёһоор хэхэ, байшангуудай бүхы хубинуудые, технологическа түхеэрэлгэнүүдые бэлэдхэхэ, хабсарха ябадал зүбөөр табиха, тимэһээ предприятинуудые барихадаа мүнгэ зөөри болон саг эгээн ехээр алмаха арга олгохо байна.

Минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха заводуудые барилга эгээн лэ һайн барилгын болон хабсаралгын организацинуудта даалгагдаха ёһотой. Эдэ организацинуудай хүсэ шадалые богонихон болзор соо ехэ болгохо, тэдэниие тусхай мэргэжэлдэ оруулха, индустриальна үндэһэ һууриие нь бэхижүүлхэ хэрэгтэй.

Минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха предприятинуудай барилгада хэрэгтэй болохо хубинууд болон материалнууд дуталдаха ёһогүй. Барилганаудые бүтээсэ ехэтэй механизмууд, машинанууд болон транспортаар хангаха хэрэгтэй.

Минеральна үтэгжүүлгэ бүтээхэ предприятинуудай барилганаудые олон удаан жэлдэ унжагайруулжа, мүнгэ зөөриеэ сасан тараажа, миин хэбтүүлжэ болохогүй. Шэнэ предприятинууд тэрэ дороо һайнаар хүдэлдэг болохо ёһотой. Хэрбээ завод мүнөө жэлдэ ашаглалгада үгтөө һаа, ерэхэ жэлдэ бүрин хүсэд шадалаараа үтэгжүүлгэ бүтээдэг болохо ёһотой. Минеральна үтэгжүүлгэ элбэгээр абаха хэрэгтэ гүрэнэй зорюулдаг мүнгэ зөөри нэгэ жэлэй турша соо харюулагдаха гэжэ хараадаа абаха шухала. Заводуудай түргэноор баригдаха тудам, тэдэнэй хүсэд шадалаараа хүдэлхэ тудам аша туһань түргэнөөр харюулагдаха, ороо һо таряан, хартаабха, овощ болон хүдөө ажахын бусад продуктнууд бүри ехээр абтаха, арадай эрилтэнүүд бүри хүсэдөөр хангагдаха болоно.

Нүхэд барилгашад, проект зохёогшод! Минеральна үтэгжүүлгын промышленностиие түргэнөөр хүгжөөхэ угаа ехэ программа бэелүүлхэ талаар таанадта тон ехэ, харюусалгатай хэрэг даалгагдана. Бодхогдоһон предприятинууд техникын талаар тон һайнаар хангагдаһан, үйлэдбэриин түрүү технологи хэрэглэдэг байха ёһотой. Манай барилгын болон хабсаралгын организацинуудта бии байһан бүхы арга боломжонуудые ашаглаха, барилганаудта олдоһон түрүү дүй дүршэлые хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала.

Энэ жэлэй түсэбэй ёһоор минеральна үтэгжүүлгэ бүтээхэ предприятинуудые ашаглалгада хүсэдөөр үгэхэ, удаадахи жэлнүүдтэ тогтоогдоһон ехэ даалгабаринуудые дүүргэлгэдэ хаһа саг соонь бэлэдхэхэ гээшэ барилгашадай, хабсаргагшадай, предприятинууд болон проект зохёодог организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха заводуудые бариха, шэнэдхэн һэльбэхэ программа бэелүүлгэдэ химическэ машина бүтээлгын хүдэлмэрилэгшэд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Машина бүтээгшэд орон дотор минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг промышленностьда хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые һүүлэй жэлнүүдтэ хоёр үлүүтэй дахин ехээр гаргадаг болоо, гэбэшье энэ талаар арадай ажахын хэрэглэмжэ үшөөл хүсэдөөр хангагданагүй. Химическэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргаха түсэбүүдээ машина бүтээлгын олон предприятинууд жэлһээ жэлдэ дүүргэнэгүй. Приволжско совнархозой «Пензхиммаш», Харьковска совнархозой Фрунзын нэрэмжэтэ, Южно-Уральска совнархозой «Курганхиммаш» заводууд болон бусад хэдэн предприятинууд орондоо ехэ үритэй болоо. Сернэ кислота гаргаха тусхай насосуудые Шелковско болон Свердловско насосно заводууд дутамагаар гаргана. Кузбасска совнархозой Юргинска машина бүтээлгын завод калийна промышленностьда хэрэглэгдэхэ наринжуулан һайжаруулагдаһан комбайнуудые бүтээжэ шадаагүй, Пензын компрессорнэ завод, «Тамбовхиммаш» болон бусад шанар муутай түхеэрэлгэнүүдые гаргана.

Мүнөө хүдэлжэ байһан предприятинуудта химическэ түхеэрэлгэнүүдые нилээд олоор бүтээдэг болохо гээшэ машина бүтээгшэдэй гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Заводуудые хүдэлмэрилэгшэдөөр хангахын, олон халаанда түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхын, ажал болон үйлэдбэри эмхидхэлгэ һайжаруулхын, барилганаудта шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые хаһа саг соонь үгэхын тулада арадай ажахын соведүүд, заводуудай партийна организацинууд болон коллективүүд бүри мүнөөнһөө бүхы хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Шэнэ барилганаудые, һэльбэн шэнэдхэгдэжэ байһан заводуудые бүтээсэ ехэтэй, һайн шанартай түхеэрэлгэнүүдээр хүсэд хангахын тулада манай машина бүтээгшэд бүхы юумэ хэхэ гэжэ Центральна Комитет, правительство этигэнэ.

Хүндэтэ нүхэдүүд! Хүдөө ажахыда зорюулан ехэ хими байгуулха гээшэ бүгэдэ арадай хэрэг болоно. Энээндэ манай алдарта комсомол, совет залуушуул шухала үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Ленинскэ комсомол хадаа партиин уряае хододоо халуунаар дэмжэдэг, тэмсэлэй эгээн бэрхэтэй һалбаринуудта зоримгойгоор ошодог, Эхэ оронойнгоо үмэнэхи уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэдэг байна.

Химическэ предприятинуудые барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, гербицидүүдые, хорото химикадуудые гаргадаг заводуудай баригдажа байһан газар нютагуудта комсомолой путевкоор ошохыень, барилганаудта хаа хаанагүй комсомольско ошотойгоор ажал хэрэгүүдые табихыень уряалан комсомолшууд болон залуушуулда КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет хандана.

Нүхэдүүд! Минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха предприятинуудые бариха ехэ программа хараалжа байхадаа, хүдэлжэ байһан заводуудай доторой арга боломжонуудые ашаглаха тухай мартажа болохогүй. Химическэ предприятинуудай коллективүүд, партийна, профсоюзна болон комсомолой организацинууд арга боломжонуудые һайнаар элирүүлэн олоходоо, тэдэнэр ехэ үрэ дүн туйладаг гэжэ ажабайдал харуулжа үгэнэ. Минеральна үтэгжүүлгэ түсэбһөө гадуур гаргахын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл Воскресенскэ химигүүдэй коллектив нёдондо жэлдэ гаргаа һэн. Воскресенцүүдэй үүсхэлые олон химическэ предприятинуудай коллективүүд дэмжэһэн байха юм. Мүрысөөнһөө имэ үрэ дүн гараа: оромнай хахад миллион үлүүтэй тонно минеральна үтэгжүүлгэ түсэбһөө гадуур абаа. Ажалшадай зохёохы үүсхэл ехээр гаргадаг тиимэ предприятинууд манай орон дотор үсөөн бэшэ юм. Винницкэ суперфосфатна заводые жэшээ болгон абаад үзэе. Энэ завод элдэб микроэлементнүүдтэй (молибденэй, борой, зэдэй, сайрай) гранулированна фосфорно үтэгжүүлгэ орон дотороо түрүүлжэ бүтээдэг болоһон байна. Имэ түхэлэй үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэхэдэ ургаса нилээд ехээр дээшэлдэг. Лисичанска химкомбинадай коллектив һайнаар хүдэлнэ. Тус коллектив комбинадаа жэшээтэ һайн болгохо зорилго урдаа табяад, тэрэнээ амжалтатайгаар шиидхэжэ байнхай. Дзержинск городой химигүүд үүсхэл эдэбхитэйгээр хүдэлдэг.

Роздольско горнохимическэ комбинадай коллектив ехэ амжалта туйлаа. Бүри һаяхан ашаглалгада үгтэһэн энэ залуу предприятиин хүдэлмэришэд, инженер, техникүүд сернэ руда амжалтатайгаар малтан абадаг болоо, тэрэниие буйлуулха технологи богонихон үе соо шудалаа. Тэрээнһээ гадна доторойнгоо арга боломжонуудые бэдэрэн оложо, комбинадай проектээр хараалагдаһан хүсые 20 процентээр үлүү ехэ болгоо.

Үйлэдбэридэ шэнэ юумэ үүсхэгшэд, коммунис ажалай ударнигууд доторой арга боломжонуудые бэдэрэн оложо ашаглаха талаар ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Тэдэнэр түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэхэ онол аргые наринжуулан һайжаруулна, ажалые бүри һайнаар эмхидхэнэ, үлөөдһэнэй гаралгые хорооxын, продукциин шанар һайжаруулхын түлөө тэмсэнэ.

Горловско азотнотуково заводой аппаратчик В. К. Кобзев алдар суутай болонхой. Тэрэ эрдэмээ саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг, технологическа онол арга бодолтойгоор хэрэглэдэг, тиигэжэ эрхим һайн үрэ дүн туйладаг байха юм. Мүнөө жэлдэ нүхэр Кобзев түсэбһөө гадуур 160 тонноһоо бага бэшэ аммиак үгэхэ гэһэн уялга абаа гэжэ хэлэхэдэ эли боложо үгэхэ байна. Эды шэнээн хэмжээнэй аммиагһаа 600 гаран тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргажа болохо юм. Өөрынгөө уялгые нүхэр Кобзев амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

Роздольско горнохимическэ комбинадай автоклавщик И. С. Коваль, Новомосковско химическэ комбинадай компрессорнэ цехэй машинист М. С. Кузин, Константиновска химическэ заводой суперфосфатна цехэй ахалагша аппаратчик М. Д. Петренко, Уфагай химическэ заводой электролизна цехэй аппаратчик М. И. Ильтубаев, Кокандска суперфосфатна заводой ахалагша аппаратчица С. Турсунходжаева, Чарджоуска суперфосфатна заводой коммунис ажалай халаанай начальник С. Д. Брагов гэгшэд өөһэдынгөө һалбаринуудта шэн зоригтойгоор ажалладаг.

Коммунис ажалай предприяти — Днепродзержинскэ азотнотуково заводто Н. Г. Моргунай хүтэлбэрилдэг аппаратчигуудай коллектив тон һайнаар ажалладаг. Тус коллектив аппаратурые хүдэлгэхэ болон харууһалха ехэ һайн шадабаритай болонхой, түхеэрэлгын таһалгаряагүй хүдэлхэ талаар тогтоогдоһон болзорые хангадаг, технологическа хэрэгсэлнүүдые гамтайгаар гаргашалдаг. Днепродзержинскын химигүүд, аппарадаа хүсэд һайнаар ашаглажа, азотоводородно холисо эгээн ехээр гаргадаг байха юм.

Хүдэлмэришэдэй, инженер, техникүүдэй шэн зоригтойгоор ажаллаһан, үйлэдбэриин доторой арга боломжонуудые шадамараар хэрэглэһэн жэшээнүүд тон олон.

Хүдөө ажахыда хэрэгтэй минеральна үтэгжүүлгэ болон ондоо химическэ продукци бүри элбэгээр гаргаха, шанарыень һайжаруулха талаар дэлгэрһэн мүрысөөндэ Уфагай химическэ заводой, Кокандска суперфосфатна заводой, Кемеровскэ азотнотуково заводой, Невинномысска химическэ комбинадай, Чарджоуска суперфосфатна заводой, Березниковско азотнотуково заводой, Актюбинска химическа комбинадай коллективүүд мүнөө жэлдэ гайхамшагта амжалтануудые туйлаа.

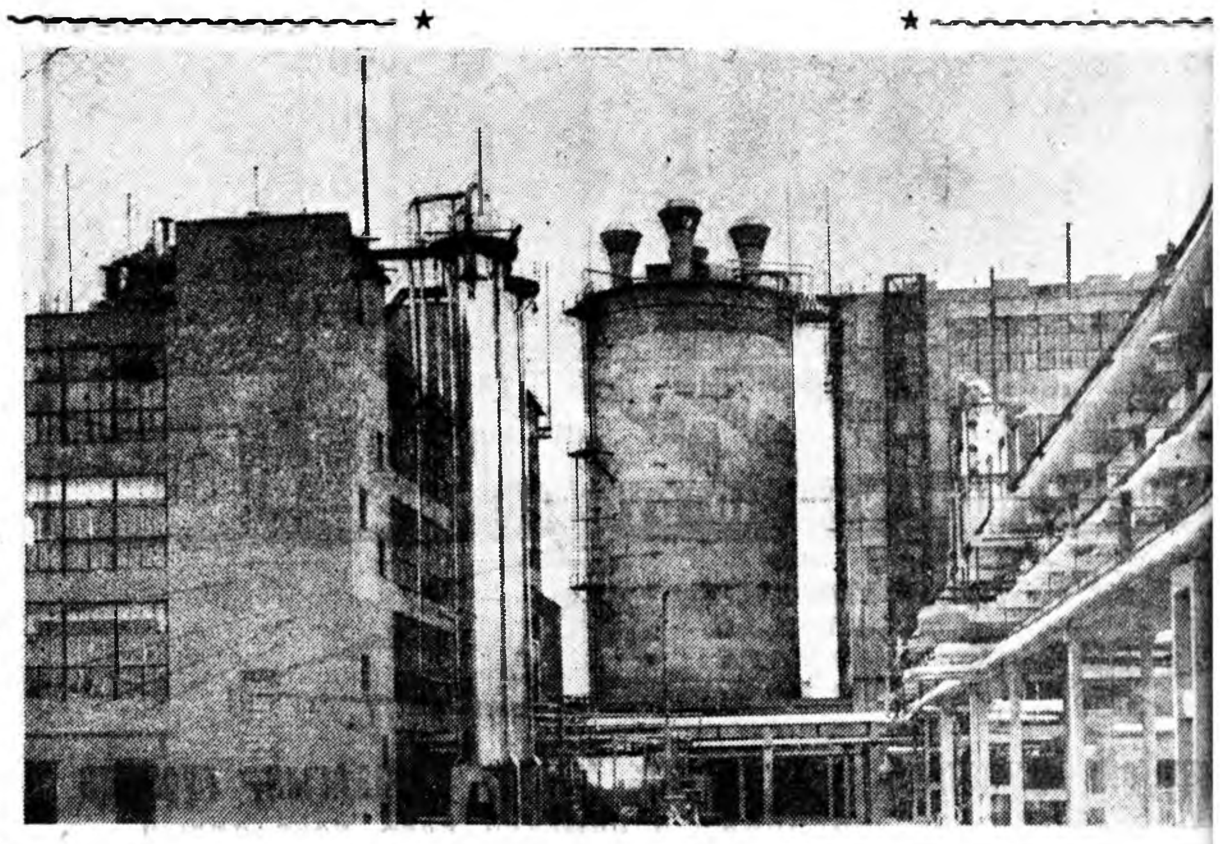
Нүхэдүүд, хараад үзыт, минеральна үтэгжүүлгэ бүри элбэгээр гаргаха талаар горитой арга боломжонууд манай хүдэлжэ байһан предприятинуудта бии, тэдэниие хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала.

Минеральна үтэгжүүлгын шанарые али болохоор һайжаруулха гээшэ шухала асуудалнуудай нэгэн болоно. Концентрированнэ болон комплексно үтэгжүүлгэнүүдые гаргадаг болохо хэрэгые түргэнөөр эхилхэ хэрэгтэй. Талхан шэнги бэшэ, гранулированна түхэл... жүүлгэ гаргадаг болохо ... Эдэ бүгэдые хэрэглэхэ... ри таарамжатай байха, зөө... ехэ алмалта хэгдэхэ байна...

Хүндэтэ нүхэдүүд! Манай ... арадай ажахын үмэнэ табиг... һан шухалын шухала зор... энэ бэшэг соо найруулагдан... миин предприятинуудай ... дай, барилгашадай, машина... гын заводуудай хүдэлмэри... проект зохёогшодой, научна... мэрилэгшэдэй хүсэлэл ород... лон үүсхэл эдэбхиһээ эдэ ... нуудые дүүргэлгэ ехээр д... болоно.

Энэ бэшэгтэй танилсаад ... предприятинуудай, барил... проектнэ болон научно-шэн... институтуудай хүдэлмэриш... нер, техникүүд болон алба... хадаа өөһэдынгөө участо... хэрэгэй ямараар табигдаһ... ёһо мэдэн хаража үзэхэ, ... тинуудай хүсэ шадалай хэр... ашаглагдадаг байһые шэнж... неральна үтэгжүүлгэ бүри ... абаха хэмжээнүүдые хараа... лүүлхэ, парти, правительс... биһан зорилгонуудые нэрэ... тойгоор дүүргэхын тулада ... юумэ хэхэ гэжэ найдажа ... КПСС-эй Центральна Комит... эй Министрнүүдэй Совет эл... мэдүүлнэ. Шэнэ предприя... ашаглалгада үгэхэ, хүдэлж... заводуудта минеральна үт... гаргаха талаар тогтоогдоһо... бариие бүри мүнөө жэлдэ ... дүүргэхэ, 1965 ондо 35 ... тонноһоо бага бэшэ үтэгжү... гаха шухала. Энэ хадаа ур... шэлүүлгэдэ, хүдөө ажахын ... нуудаар оронойхэрэглэмж... галгада шиидхэхы удха ... байха болоно.

КПСС-эй Центральна Комитет　　***СССР-эй Министрнү... Совет***

ТУЛЬСКА ОБЛАСТЬ. Карбамида (мочевинэ) — азотно тон үнэтэ үтэгжүүлгэ гаргадаг орон ... эгээн томо 2-дохи ехэ барилга Щекинскэ химическэ комбинадта ашаглалгада үгтэһэн байна. Зураг... 2-дохи барилгын юрэнхы түхэл янза харуулагдана.

ТАСС-ай фотохрон...

Хүдөөдэ политическэ һуралсалай эхилхын урда тээ

Шэнэ эрхэ байдалда, шэнэ эрилтэдэ харюусамаар

Хэдэхэн хоногһоо, октябриин 15-һаа хүдөөгэй партийна организацинуудта политическэ һуралсалай түрүүшын хэшээлнүүд эхилхэнь. Энэ тон ехэ удха шанартай нийтэ-политическэ хэрэгтэ манай Хориин аймагай колхоз, совхозуудаар, эмхи зургаануудаар бэлэдхэл хэгдэжэ түгэсхэгдөө.

Марксистско-ленинскэ теори шудалха дуратанай улам олошоржо байһаниие хараадаа абажа, партийна организацинуднай нёдондонойхиһоо һураггүй олон политкружок, һургуулинуудые нээгээ. Тиигэжэ шэнэ жэлдэ хамтадаа 151 кружок, политһургуули, 41 семинар хүдэлжэ, 4000 гаран хүн һуралсахань. Тэдэнтэй хүдэлхэ пропагандистнар бултадаа томилогдонхой.

Теоретическэ һуралсалда ажалшадые һонирхуулжа, коммунизм байгуулгын бодото хэрэгүүдтэй нягта холбоотойгоор теори шудалалгые эмхидхэжэ шадаһан газарта һуралгша ... үйлэдбэриин эдэбхи дээшэлдэг, али болохо амжалта туйлагдадаг байгаа гэжэ урда жэлэй һуралсал гэршэлэн харуулаа. Үнгэрһэн жэлдэ олонхи кружок, политһургуулинууд партиин XXII съездын тогтоолнуудтай, шэнэ Программа, Уставтай танилсаа. Мүн нилээд олон колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд хүдөө ажахын экономико шудалаа. Мүнөө жэл тодорхой экономико шудалха кружогто ажалшад бүри олоороо хабаадахань.

Совхоз, колхозой экономикые шудалха һуралсалай үнгэрһэн жэлые эрхимээр түгэсхэһэн жэшээ дурдаха болоо һаа, Үдын совхозой дүрбэдэхи отделенидэ нүхэр Д. Банзаргашеевэй (отделениие эрхилэгшэ байһан) хүтэлбэрилһэн кружогые нэрлэмээр. Тэндэ һуралсадаг отделениин түрүү хүдэлмэришэд, малай фермые даагшанар, тоо бүридхэлшэд ажахынгаа экономико гүнзэгыгөөр мэдэжэ абахые хүсэдэг, хайшан гээд тэрэниие ажалдаа хэрэглэхэб гэһэн тодорхой олон дурадхал оруулдаг байгаа. Тиигэжэ һуралсагшадай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар ажахын тоосооной нэбтэрүүлэгдэһэн дээрэһээ, үнгэрөөшэ жэлдэ энэ отделени 190 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа.

Энэ жэшээ юундэ нигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэб гэхэдэ, адли түхэлэй бусад кружогуудай олонхинь программынгаа теоретическэ талыел бaряад, кружогой хүдэлмэриин бодото аша үрэдэ һаналаа табидаггүй байһан. Энэ дутагдалые һуралсалай шэнэ жэлдэ зайсуулха гээшэ пропагандист, ажахын хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй түрүүшын зорилго болоно. Экономическа кружок, һургуули бүхэнэй хүдэлмэриин сэгнэлтэ хэды хэшээл үнгэргэһэнһөө, хэр олон хүниие хабаадуулһанһаа дулдыдаха бэшэ, харин экономико ажалшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулһанһаа, ажахынуудта үйлэдбэриин ямар амжалта, туйлагдааб гэжэ харагдаха зэргэтэй.

Экономическа, үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудалан, ажал хэрэгтээ үргэнөөр хэрэглэхэ зорилгын хажуугаар, манай партийна организаци марксизм-ленинизмын үндэһэ һууриие — партиин түүхэ, политэкономи, философи шудалха кружок ,семинарнуудые эмхидхэжэ, тэндээ мүн лэ олон коммунистнар, партийнабэшэ эдэбхитэд, интеллигентнэр һуралсаха юм.

Тиигэжэ бараг һайн бэлэдхэл хэгдэбэшье, энэмнай политическэ һуралсалые үндэр хэмжээндэ ябуулха зорилгын түрүүшын лэ алхам болоно. Шухала юумэ гэхэдэ, хаа хаанагүй һуралсалай шэнэ жэл эдэбхитэй, эмхитэйгээр эхилхэ, хэшээл бүхэниие һонирхолтойгоор, ашатай туһатайгаар үнгэргэхэ шухала байна. Энэл зорилгодо бүхы партийна организацинуудай анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Пропагандистнарай амжалта түгэсөөр уялгаяа дүүргэхэ ябадалда методическа туһаламжа ехэ үүргэтэй. Тэрэниие хараадаа абажа, нийтын хүсөөр хүдэлмэрөө ябуулха политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд томо томо ажахынуудта нээгдэхэ. Тиимэ кабинедүүд мүнөө Анаагай, Чисаанын совхозуудта, Хэжэнгэ тосхондо, «Дружба» колхоздо хүдэлжэ эхилээ. Үшөө хэдэн газарта шэнээр тогтоогдохо гэжэ хараалагдана. Тиихэдэ аймагай туб тосхон — Хоридо, хүдөөгэй парткомой партийна кабинедэй дэргэдэ пропагандистнарай саг үргэлжын семинар байгуулагдаа. Тэрэнэй хүсөөр һара—һара хахад болоод лэ бүхы аймагай пропагандистнарай ээлжээтэ зүблөөн зарлагдажа, методическа заабари үгтэхэ. Бэеэ даагаад һуралсагшадта ходо туһаламжа үзүүлжэ байхын тула томо һуурин бүхэндэ тусгаар консультантнууд томилогдоод, хэдтэй хүдэлхэ болоһоноо тодолон мэдэжэ, тэдэнэрэйнгээ һуралсалай түсэб табилсажа дүүргээ.

Р. Шангинов,
Хориин хүдөөгэй парткомой соёл сурталай таһагые эрхилэгшын орлогшо.

Шалгалта юу харуулааб?

ҺАЙН ШАНАРТАЙ ҮРЭҺЭ ХААХА ААД...

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Онохойн совхозой үйлэдбэриин гол һалбаринь — мал үсхэбэрилгэ. Тиигэбэшье ажахыдань ороо һо таряан ехэхэн һуури эзэлдэг юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ ганса шэниисэ 5500 гектарта таригдадаг болонхой. Тэрэшэлэн 1964 ондо хартаабхын тарилга 200 гектараар үргэдхэхэ гэхэ гү, али 500 га таридаг болохо юм. Энэнь эрхим шанартай үрэһэ хааһанһаа, тэрэнээ зүбөөр хадагалжа байһанһаа дулдыдаха.

ҮРЭҺЭ СЭБЭРЛЭЛГЭ УРАГШАА ЯБАНАГҮЙ

Үрэһэнэй хаагдажа байһан тухай мэдээ харахада, ерэхэ жэлэй ургасада яһала һайнаар бэлдэжэ байһан шэнги ойлгогдомоор. Эндэхи совхоз шэниисын «Онохойская 4» сортын табадахи, хоёрдохи репродукциин үрэһэ хаажа байна. Түсэбөөр хараалагдаһан шэниисын үрэһэн хаагдажа дүүрэхэ тооной болоо. Гэршүүхэ, горохой үрэһэ хүсэлдүүлхын тула һэлгэжэ абаха зорилгоор шэниисэ нэмэжэ хаагдана.

Гэхэтэй хамта тэрэ «хаагдаа» гэжэ тоологдодог үрэһэнэйнь хахад шахуу сэбэрлэгдээдүй байна. Жэшээлхэдэ, Үнэгэтэйн хоёрдохи отделениие абаад үзэе. Юуб гэхэдэ, тус отделени үрэһэнэй ехэнхи хубииень бэлэдэдэг юм. Октябриин 1-нэй мэдээгээр, хараалагдаһан 4 мянган центнер үрэһэнэй хахадынишье сэбэрлэгдээгүй байна. Таряа сэбэрлэжэ байһан хүнүүдэй ажал хоёр халаанда эмхидхэгдэнхэй нэрэтэй. Амаралтынишье үдэрнүүдтэ ажалладаг. Теэд хүдэлмэринь урагшаа ябанагүй. Юуб гэхэдэ, таряа сэбэрлэдэг «ОС-3М» машинань хуушаржа, бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана. Жэшээлхэдэ, техническэ нормын ёһоор час соо гурбан тонно сэбэрлэхэ аад, хахадынишье гарганагүй.

Гурбадахи отделенидэ амаралтын үдэр ерэһэн байнабди. Тоог дээрэнь хон жэн. Машинануудай абяан дуулданагүй.

— Хоёр халаанай хүдэлмэри юундэ эмхидхэнэгүйбтэ? — гэжэ асуухадамнай:

— Имэ муу гэрэлдэ хэн хүдэлхэеэ һанаха гээшэб,— гэжэ кладовщик нүхэр Воробьев харюусаба.

— Томо, һаруул лампочка үлгэхэдэ яахаб?

— Би хаанаһаа абаха гээшэбиб, тэрэнэй түлөө город ошохо гээшэ гүб?

Харагты даа, тэрээхэн лэ лампочкын түлөө ажал хэрэгынь урагшаа ябанагүй. Гансал тэрээнһээ боложо, хоёрдохи халаанай хүдэлмэри эмхидхэгдээгүй ха. Юушье хэлэхын аргагүй бэзэ. Хамтын ажалда имэ харюусалгагүйгөөр хандана. Энэ һанал бодолые эндэхи отделениин эрхилэгшэ нүхэр Садовский үргэлжэлүүлнэ:

— Үрэһөө хаажа үрдихэл байхабди, неделиин болзор бидэнэртэ хүрэхэ.

Хэрбээ эрхилэгшын имэ һанал амар байгаа һаа, хүдэлмэришэд тухай хэлээдшье яахаб.

ОНДОО ХҮНҮҮДТЭ НАЙДААД...

Эндэхи совхоз шэниисын үрэһэ хүсэд хааха аргатай. Харин горохой, хартаабхын, обёосой үрэһэ хааха талаар шахардуу байдалда оронхой. Хуряагдаагүй байһан 570 гектарһаа обёосой үрэһэ дүүрэн абахабди гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд тоолоно. Теэд тэндэхи гектар бүриһөө оройдоол гурбан центнер хуряагдана. Тэрэ мүртөө нэгэшье центнер обёос мүнөө сэбэрлэгдээгүй байһаар. Хэрбээ удаан сэбэрлээ һаа, тус совхоз обёосой үрэһэгүй үлэжэ болохо. Юуб гэхэдэ, таряан халажа эхилээ бшуу.

Таригдаһан горохһоо ядахадаа үрэһыеньшье бусаажа шадаадүй.

Тиихэдэ хартаабхын үрэһэ хааха тушаа баһал ехэ дутагдалнууд бии. Энэ жэлдэ бараг ургаса абтаһан байна. Хоёрдохи, дүрбэдэхи отделенинүүдтэ гектар бүриһөө 100 гаран центнер хуряагдаа. Малай тэжээлдэ хартаабха ехээр гаргашалагдаа. Тиигэжэ ерэхэ... таригдаха хартаабхын үрэһ... хадынь шахуу дутана.

Түсэбэй ёһоор 11700 цент... таабхын үрэһэн хаагдаха ёһо... оройдоол 5 мянган центнер... аргатай. Юуб гэхэдэ, хартаа... дагалха байрань бага. 1 ... центнерээ нүхэн соо бу... шиидээ. Дутажа байһан үр... хозойхид хаанаһаа абаха гэ...

— Худалдажа абахабди... хүтэлбэрилэгшэдынь харюуса...

Гэбэшье хартаабхын имэ... һэ хэн худалдахаб, хэды сэ... лохо гээшэб? Тэрэниие ... үзөө гээшэ гү?

Хартаабха хадагалха бай... таһанда «Целинстройн» хү... лэгшэд зэмэтэй. Үшөө нёдон... ран центнер хартаабха хада... байра барижа эхилээд, энэ... августын 20-до аш... лалгад... бди гэжэ найдуулаа һэн. Т... нөө ханануудынь лэ бод... байна. Тэрэ барилгын хэзээ... хэнь мэдэгдэнэгүй. Эндэ ми... хүдэлнэ.

ШАНАРАЙ ТУЛА ОР...

90 процентһээ бага бэша... ха хүсэтэй шэниисын үрэһ... гэжэ хараалагдаһан байна. ... нөө хүрэтэр үрэһэнэйнь шан... раторидо шалгагдаадүй. Т... рэнь нойтон таряан буул... Тимэһээ таряанай халаха... үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, гу... отделенидэ обоолоотой бай... һэнэй таряан дороһоо ургаж... лажа захалһан байна.

— Имэ юумэ үзэгдэжэл... хура бороо орено ха юм,— ... хэр Садовский зэмэеэ сагаа... һэдэнэ.

Ерэхэ жэлдэ үндэр ургаса... тула эрхим шанартай үрэһэ... тэрэнээ тарилгын шанарта... шухала.

Рейдовэ шалгалтада хаба...

В. Житихин, совхозой мех...
А. Мильгунова, хартаа... звеноые даагша,
В. Орлов, манай тусх... пондент.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной октябриин 8.

ҺҮ ҺААЛЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

Обоотын фермэ—коммунис ажалай

һүүлэй хэдэн жэл соо, бүри тээньшье, Бургалтайн гол эрьеэ нэшэһээр, һаратай сахабхар хара һүнишье мүзандаа урдажал байгаа. баруун эрьедэ ямар хубитын болоһые мэдээгүйл ёһо — тэндэ коммунис ажалай бии болоод, амжалтаа мүнөөдэр сүурхана.

Коммунис ажалай бригада. Буряад ороной автономито республика боложо тогтоһонһоо 40 жэлэй ойн һайндэрөөр «Мир» колхозой Обоотын фермалшадта коммунис ажалай арюун нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй. хүндэтэ арюун нэрэ зэргэ фермын һаалишадые үдэр бүхэнэ амжалта тээшэ уряал- «нэгэниинь бултанай түлөө, нэгэнэйнгээ түлөө хүёһотойбди» гэһэн арюун лзэлээр нэбтэрүүлнэ. Үглөөгэнда, хахад үдэр, үдэшэлэн- үнеэдээ һаахадаа, эдеэлүүл-, нэгэн хүн шэнгеэр ажал-. Теэд нэгэнэйнгээ хойнтоо тэрээндээ туһална.

Фермын түрүү һаалишан Дор-Ханда Гармаева гэнтэ халуу-, больницада оробо. Тэрэнэй нүхэр Нима үнеэдыень һаа-оо һэн. Энээн тухай, магад, Бургалтайн гол мүнхэ хүгжэм аялгалһаншье байжа бо- алам. Гэр бүлөөрөө коммуёһоор ажаһуухые хүсэнэ юмбибди, хэды һайхан шэнэ заншал гээшэб!

— Би арбан дүрбэн жэл һаа- хүдэлнэб. Табитайб. ажал хэжэ, ехэ һү һаа-гэжэ урагшаал зорижо ябаа ондоо жаргал хаана байхаб даа, хаанашье үгы бэзэ. Үглөө үглөөгүүр гү, али хэзээб даа нэгэтэ, үшөөл хүл дээрээ хүнгэн ябатарни, Цырэн-Дэжээд, амара, хэды болотор малай дүрбэн хүхэ шобторхошниб гэжэ хэн нэгэнэй хэлээ һаа, сухалдаха, янгалхаб. Ажалайл һайгаар би депутат ябааб. Эртээрхэн Москва хүрэжэ ерээб. Ээ, барһан даа, тэрэ Ленин багшамнай мүнөө мэндэ ябаад, ажабайдалыемнай харахаа яагаа юм һэн бэ, харамтай байна даа... Хүл дээрээл сагтаа ажаллахаб даа, — гэжэ Обоотын фермын һаалишан Цырэн-Дэжэд Золтуева хөөрөө һэн.

— Ши, Цырэн-Дэжэд, намда орходоо дүрбэн оймһо багаар элеэһэн хүн гээшэш. Минии һаалишан болоходо, мүнөөнэймнай энэ шулуун байра, дуужан харгы гэхэ мэтэ орой зүүдэндэш үгы байгаа юумэл. Саг гээшэмнай һайн тээшээ түргэн хубилдаг юм байна даа. Байза, эгээ түрүүшээр малшан болоходомни хүүхэм зургаатай агша бэлэй. Мүнөө хорин хоёртой,—гээд, һаалишан Дулма-Ханда Жаргалова дүрбэ дүү Цырэн-Дэжэд тээшээ хараад абана.

Таби, табин дүрбэ наһатайдаа коммунис ажалай бригадын нэрэ хүндэдэ хүртэһэн хоёр һаалишадые хараад атаархахаар, омогорхохооршье байгаа.

Обоотын фермын 12 һаалишад, сагаан эдеэнэй дээжэ билтаруулагшад, 1963 ондо Эхэ орондоо 150.589 килограмм һү тушааха түсэбтэй һэн. Ажахын 9 һарын дүүрээд байхада, обоотынхид аяар 193.555 килограмм хүргөө. Байгша ондо бүхы фермээрэ 205 мянган килограмм һү һааха байгаа һаа, 9 һарын туршада 200.284 килограмм һү абанхай!

— Октябриин 7-ной үдэр, үгышье һаа хэдэн үдэрөөр урид, һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэмнай, — гэжэ Обоотын фермын һаалишад мэдүүлнэ.

1963 ондо тус колхоз 8500 центнер һү гүрэндөө худалдаха түсэбтэй. Мүнөө тэрэнэйнгээ 7063 центнерыень худалдаад байна.

— Манай «Мир» колхоз, һүөөр ойрын хэдэн жэлдэ түсэбөө дүүргээгүй. Харин мүнөө жэл уридшалан дүүргэхэмнай. Энээндэ Обоотын фермынхидэй хубита ехэ. Жэлэй дүүрэтэр обоотынхид үшөө 500 центнер һү һааха аргатай, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Родион Николаевич Яковлев хөөрэнэ.

Мүнөө жэл Обоотын фермэ хайшан гээд иимэ амжалта туйлабаб гэһэн асуудал заатагүй гарана.

— Хүбаан, яагаад мүнөө жэл иимэ ехэ һү һаагаабта гэһэн асуудал табина гүш? Энэ асуудалдаш манай фермэдэ хүдэлдэг хүн бүхэн нэгэл харюу үгэхэ байха. Һүн далайн эшэ үндэһэн, шэргэшэгүй булагынь—кукуруза гээшэл даа. Кукуруза гээшэмнай малай шара тоһон лэ. Нёдондо ехээр абтажа, мүнөө жэл иимэл амжалта туйлаба гээшэбди. Ондоо һонирхохо юун байхаб. Би шамда үшөө нэгэ һонин юумэ хөөрэхэм. Урдань, хоёр-гурбан, арбаад жэлэй саанашье хохи хабараар малнай шадал тамираа гээжэ, үргүүлшэдэг байгаа юумэл. Харин мүнөө хабар кукурузын лэ элбэгһээ үнеэднай улам һүтэй боложо эхилээ. Һаамхай үнеэдтэ үдэртөө 30—30 килограмм кукурузын силос, ооһо тарянай зүйл үгэхэдэ, сүүдхэдээ 8—9 литр һүн һаагдадаг байгаа. Кукуруза гээшэмнай хони ямаадай аманда ороод хайлашадаг эртын ургы сэсэг лэ даа. Манай фермын «ургы» зуһаландаа зөөтэрнай, байза даа, майн 17 болотор бардам хүрөө һэн,—гээд һаалишан Золтуева хөөрэжэ үгэбэ.

Фермын һаалишан бүхэндэ 13—14 үнеэн даалгагданхай. Фермэ дээрэ хамта 160 үнеэд баригдана. Мүнөө үедэ 107 һаамхай үнеэд тоологдоно. Үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ хахад пүүд тооной һүн һаагдана.

Байгша ондо үнеэн бүриһөө тугал абтаха. Юундэб гэхэдэ, үнеэд искусственна аргаар урэжүүлэгдээ. Мүнөө дээрээ 127 тугал абтанхай. Зоотехническэ заабариин ёһоор, үнеэд тугаллахынгаа урда шэргээгдэдэг. Үбэл, намарай үедэ үнеэд уяанда байлгагдажа һаагдаха. Энээнэй тула бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бии. Нэгэ үнеэндэ 10 тонно кукурузын силос, үбһэ, ооһо тарянай зүйл хүртэхэ юм.

— 1964 ондошье амжалта маниие орхихогүй гэжэ найданхайбди,— гээд фермые даагша, өөрөө тоо бүридхэлшэ Цэбэг-Доржо Жаргалов хөөрэнэ.

С. Банзаранцаев,
манай тусхай корр.

Монгол-совет хани барисаанай һара

УЛААН-БААТАР ХОТО. **Монгол Арадай Республикын правительствын ордон.**

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Монгол-совет хани барисаанай һарын эхилһэнтэй хамта хариин гүрэнүүдтэй хани барисаанай ба культурна холбооной совет бүлгэмэй союзай президиумэй түрүүлэгшэ Н. Попова, монгол-совет хани барисаанай обществын правлениин түрүүлэгшэ С. Буденный монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Центральна соведэй президиумэй түрүүлэгшэ Л. Цендэ телеграмма эльгээбэ.

Коммунис, социалис байгуулалтын бүхы һалбаринуудта совет, монгол арадуудай хоорондо аха дүүгэй хани барисаан, харилсан ажаллалга улам бэхижэжэ байнхай. Коммунис общество байгуулха талаар КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ байгаа совет арад Монголой Арадай Хубисхалша Партиин, нүхэр Цеденбал түрүүтэй тэрэнэй Центральна Комитедэй ударидалга доро социализм байгуулжа байһан монгол арадай туйлаһан амжалта бүхэнөөрнь баясажа байдаг юм.

Агуухэ социалис нэгэдэлэй оронуудай жагсаалые, дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхын тулада монгол арадай, тэрэнэй Монголой Арадай Хубисхалша Партиин хубита нэмэрие манай ороной ажалшад үндэрөөр сэгнэжэ байдаг гээд телеграмма соо хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

Чисаанын совхозой (Хори) 4-дэхи отделениин коммунис ажалай нэрэмжэтэ һүнэй фермын һаалишад Нина Быкова, Надежда Шкедова мал ажалда арбаад жэл ажаллажа ябана. Тэдэнэр үнгэрһэн 8 һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1300—1500 кг хүрэтэр һү һаагаа. Зураг дээрэ: коммунис ажалай ударнигүүд Н. Быкова, Н. Шкедова. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Һү һаалгаар эрхимлэнэ

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Эрхирэгэй совхоз һү абаха, тэрэнээ гүрэндэ худалдаха 9 һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргээ. Эндэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1494 литр һүн һаагдаа.

Һү ехээр һаахын түлөө фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Арбижалай фермынхид (даагшань Цэдэн Амбаев) түрүүлжэ ябана. Эндэхи һаалишад үнеэн бүриһөө 1900 килограмм һү һааха уялгатай аад, 9 һарын туршада 1619 килограмм һаагаа гэхэ гү, али гурбан кварталай түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ.

Фермын түрүү һаалишан Елена Базаржапова үнеэн бүриһөө 2200 килограмм һү һааха жэлэйнгээ уялга 67 килограммаар үлүүлээ. Үнинэй һаалишан Бальжима Гомбоева залуушуулһаа дутанагүй, шударгы бэрхэ ажалаараа зоной дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэ һаалишан даажа абаһан 16 үнеэнһээ 28831 килограмм һү абаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 1852,5 килограмм һаажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана.

— Би нёдондо жэлһээ пенсидэ гараха ёһотой байгааб. Теэд миин һуужа шаданагүйб. Дабаатын гүүртэһээ 25 гунжадые абажа тугаллуулаад, һааха һанаатайб,— гэжэ Бальжима Гомбоева баяртайгаар хөөрэнэ.

Ямар аргаар иимэ амжалта туйлагдааб гэхэдэ, фермын һаалишад зоотехническэ эрилтэнүүдые наринаар сахина. Үнеэн бүриин ашаг шэмэ харaада абтажа, һаагдаһан һүнэй хэмжээгээр тусхай рацион табигдан эдеэлүүлэгдэнэ. Илангаяа түрүүшээр туғаллаһан үнеэдые һайнаар эдеэлүүлжэ, зүбөөр һааха гэжэ оролдоно. Тиимэ үнеэд түрүүшын 15—20 үдэрэй хугасаада үдэртөө 4—5 дахин һаагдадаг юм. Тэжээлэйнь рациондо кукурузын һайхан силос, бардаа болон бусад зүйлнүүд оролсодог юм.

Фермын һаалишан бүхэндэ һарада, арбан үдэртэ, сүүдхэдэ һү һааха даалгабари хүргэгдэжэ, тэрэнэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байһаниинь наринаар шалгагдана. Һаалишадай ажалай дүн Хүндэлэлэй самбар дээрэ тэмдэглэгдэнэ. Үдэшэндөө улаан буланда һаалишад олоороо сугларжа, үдэрэйнгөө ажалай дүн зүбшэн хэлсээд, дутагдалнуудаа усадхаха хэмжээ хараалдаг заншалтай.

Арбижалай һаалишад үнеэдээ һубайруулхагүйн тула хараалагдаһан болзортонь искусственна аргаар үрэжүүлдэг, арбан һара һаагдаһанайнь һүүлээр шэргээдэг юм. Мүнөө 195 үнеэдэйнь 170-ниинь үрэжүүлэгдээд байна. Техник-үрэжүүлэгшэ Еши-Ханда Дамбаева ажалдаа тон харюусалгатайгаар хандадаг.

Һү һааха жэлэйнгээ уялга болзорһоонь урид — Совет Конституциин һайндэр хүрэтэр дүүргэхын түлөө Арбижалай һаалишад шармайн оролдожо байна.

Д. Болхоев.

—□◆□—

Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договор байгша оной октябриин 10-һаа хүсэндөө орохо

Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорые эсэслэн баталһан грамотануудые Совет Социалис Республикануудай Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай болон Великобританиин правительстванууд 1963 оной октябриин 10-һаа Москвада, Вашингтондо, Лондондо нэгэн доро хадагалха гэжэ хэлсэбэ.

Договор энэ үдэрһөө хүсэндөө орохо юм.

Замбуулинай дэлхэйн рекорднуудай эхэ нютаг СССР юм

В. Быковскиин, В. Терешковагай ниидэлгэ тухай материалнууд ФАИ-да эльгээгдэбэ

МОСКВА, октябриин 4. **(ТАСС-ай корр.).** СССР-ай Центральна аэроклубай авиационно спортивна комисси совет космонавтнууд Валерий Быковский, Валентина Терешкова гэгшэдэй гайхамшагта амжалтанууд тухай документнүүдые уласхоорондын авиационно федерацида (ФАИ) Париж эльгээгээ.

Эдэ материалнуудые Париж эльгээхын урда тээ, хэдэн час үлөөд байхадань, замбуулин түби руу хэгдэһэн ниидэлгые хараһан спортивна комиссар И. Г. Борисенко эдээнтэй танилсахыень ТАСС-ай корреспондентдэ зүбшөөл үгэбэ.

Тухеэрэлгэнүүд — шагнүүрнүүд, секундомернүүд, үндэрые хэмжэдэг прибор, счётчигууд энэ хоёр боти соо суглуулагданхай. Табадахи космонавтын ниидэһэн онгосые шагнаһан тухай актнь эндэ байна. Лётчик-космонавтнайгаа онгосонь 4720 килограмм татаа гэжэ акт соо бэшээтэй. Байха ёһотой хэмжүүртээ тааралдаһан, болиһыень шалгаһан тобшолол хажуудань бэшээтэй байна.

«Восток-6» онгосын ниидэһэн тухай юрэнхы мэдээсэлнүүд тусхай нюурта бэшэгдэнхэй. «...Ниидэдэг аппарадайнь түхэл ракетнэ. Тэмдэгынь «СССР. Восток-6». Двигателейнь татасын хэмжээн 600 мянган килограмм.

Ниидэлгэнүүдэй программа, онгосонууд дээрэһээ космонавтнуудай элидхэһэн мэдээсэлнүүд болон бусад олон тоо баримтанууд энэ хоёр боти соо бии юм. Ниидэжэ ябаха үедөө космонавтнуудай газарые буулгаһан үнгэтэ кинокадрнуудшье эдэ түүхэтэ хуудаһануудай дунда бии.

Советско-алжирска хани барисаан бэхижэнэ

Советско-алжирска хамтын коммюнике

Алжирай правительственна делегаци Советскэ правительствын уряалаар Советскэ Союзда албанай хэрэгээр ерэжэ, сентябриин 30-һаа октябриин 5 хүрэтэр байгаа. Алжирай Арадай Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, национальна обороной министр Хуари Бумедьен делегациие толгойлһон байна. Советскэ Союзда аяншалгаараа һаналаа ханаһан тухайгаа айлшад элирхэйлэн мэдүүлээ гээд хамтын коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Л. И. Брежневтэй, мүн А. Н. Косыгинтай Алжирай правительственна делегациие толгойлогшо хөөрэлдөө. Сэхэ руунь хэлэлгын, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ советско-алжирска хани барисаанай асуудалнуудаар, тэрэшэлэн мүнөөнэй уласхоорондын байдалай зарим асуудалнуудаар һанамжануудаа тэдэнэр мэдэлсэһэн байна. Мүн экономическа болон техническэ харилсаа холбооной асуудалнуудаар советско-алжирска хэлсээн боложо, хоёр ороной хоорондо харилсаа холбоо хүгжөөхэ гээшэ шухала гэжэ хоёр талын зүгһөө тэмдэглэгдэһэн байна.

Хэлсээнэй эсэстэ, экономическа болон техническэ харилсаа холбоон тухай хэлсээн баталагдаа. Промышленна предприятинуудые бариха, хүдөө ажахыень болон транспортын хэрэгсэлнүүдые хүгжөөхэ зорилгоор Алжирай Арадай Демократическа Республикада Советскэ правительство удаан болзорой урьһаламжа үгэхэ болоо.

Алжирай правительственна делегациин СССР-тэ аяншалга хоёр ороной аша туһада тааруугаар, тэгшэ эрхэтэй байха, дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, политическэ болон социальна гуримуудаа хүндэлэлсэхэ гол ёһонуудта үндэһэлэн, советско-алжирска хани барисаа бэхижүүлгэдэ туһалха, тэрэшэлэн эб найрамдал аршалан хамгаалха, бэхижүүлхэ талаар уласхоорондын харилсаа холбоо үргэдхэлгэдэ туһалха гэжэ хоёр тала этигэнэ гээд хамтын коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

Москвада хэгдэһэн хэлсээнэй эсэстэ октябриин 4-дэ экономическа асуудалнуудаар хэлсээнүүд парафировалагдаа. Энэ хэлсээн хадаа хоёр ороной хоорондохи экономическа болон техническэ харилсаа холбоо саашадань үргэдхэхэ зорилготой юм.

(ТАСС).

Баян сэдьхэл

...Намсараевай нэрэм-... Хэжэнгын дунда һургуу-... тогтоһоор табин жэлээ гүй-...

...мнай хүнэй нэгэ бүхэли... шахуу гээшэ. Харин ...мид Намсараевич Нам-... энэ һургуулида гу-... табан жэл багшалаа, ...шье багшална.

...гойнь һэбхеэн хадын ...мэтэ сагаан болоошье ...шэг шарайнь, оосотой ...хөөрөөниинь нөөхил ...һанайхяараа, залуу зан-... гү гэжэ һанаам зобоно. Баһа һургуулиһаашье гээгдэхэ дурамгүй.

...гшэрдэг үбгэрдэггүй хү-... гэжэ бии ха юм даа. ...мид Намсараевич тэдэ-... нэгэниинь гээшэ. Һайхан ...эн заяандаашье муугаар ...гдадаггүй, харагдадаггүй ...юм.

...дайнай хатуу жэлнүүдтэ ...холын гүүртэһээ табада-... классто һурахаяа Хэжэн-... дунда һургуули ерээ ...Мал адуулдаг нэгэ ха-... һаарагшан гүүтэй бай-... Сентябриин нэгэн боло-... бригадир намайе ажал-... табижа үгэбэгүй: орон-... орохо хүн олдобогүй. ...нь би малаа һургуу-... урда тала хүрэтэр туу-... хараад, хараатай газар-... ...ёод, һургуулидаа ерэ-... Хонхо жэнгирбэ. Минии-... досоо муудаа: үнеэдни ...удтаяа ниилэшэнэ аа...

Үхибүүд булта юрьеэд класста орошобо. Би гансааран газаа үлэшоо һэм. Энэ үедэ Надмид Намсараевич хажуудам ерээд:

— Энэ гартахишни юун гээшэб?—гэбэ. Би улагад гэшэбэб. Һаарагшанаа шабхуурдадаг модон морхигор эшэтэй ташуур гартам үлгөөтэй байба.

— Морёор ерээ гүш?

— Морёор.

— Һайн гээшэ, һайн. Зай ороё.

Класста орообобди. Үхибүүд ташуурым хараад, энеэлдэшэбэд. Тиихэдэнь Надмид Намсараевич тон томоотойгоор ташуурым абаад, урдахи стол дээрээ указкын хажууда зэргэлүүлээд табижархиба.

Иигэжэ намайе эгээ түрүүн танилсахаһаа олоной нааданһаа абарһан юм.

Бүри хожомынь, табяад оной эхеэр армиһаа бусаад, хабар байхада, һургууляа яажа саашань үргэлжэлүүлхэеэ ойлгожо ядан, Надмид Намсараевичта оробоб. Тиихэдэ «Намсараевич директор байһан.

Кабинет соогоо гансаараа һууба.

— Малгайгаа, нүхэр, малгайгаа абадаг болоё. Ши ямар нэгэн газарта бэшэ, һургуулида ерээд ябана гээшэш, —гэбэ. Би армида малгайтай ябажа һураад, тэрэ хэбээрээ һургуулиин директортэ орооһон байгааб.

Надмид Намсараевич тэрэ хабартаа экстренноэр саашаа һураха харгыемни дахин нээһэн юм.

Мүнөөшье Хэжэнгын дунда һургуулида ороходотнай саб гэмээр хубсалһан хүн указка, журнал, мел, ном дүрбээ бариад лэ, хонхын жэнгирхэ бүри класста орохо, аяар гушаад гаран жэл соо үдэр бүхэндэ класста ороно. Газаа тээһээнь харахада, нэгэшье юумэн ондоо болоногүй, һэлгэнэгүй хэбэртэй. Гансал тэрэнэй һэбхеэн хадын орой шэнги сагаан толгой жэл ерэхэ бүри наранда бүри элеэр ялалзана.

Надмид Намсараевич юрын лэ багша. Зүгөөр Хэжэнгын дунда һургуулиин бусад багшанарыньшье, һурагшанарыньшье тэрэнэй хажуугаарнь үнгэрхэдэ, толгойгоо доро дохин мэндэшэлдэг.

Мүн хаанашье ябахадань, эрдэмэй кандидадууд, хүгжэмшэд, артистнар, поэдүүд, эмшэд малгайгаа абанад.

Тиигэнгүй яахаб, Надмид Намсараевич бултанайнь багша ха юм.

Ц. Галанов.

Талха тарян тухай бэшэгүүд

Полиһоо стол хүрэтэр

ТАЛХА тарян... Энээниие хүндэлдэгөөр хүнүүд эртэ урданһаа хойшо хүмүүжүүлэгдэдэг байһан юм. Талха тарян баялигнай, хүдөөгэй зоной ажалай үрэ дүн, тэдэнэй һайнаар ажаһууха эшэ үндэһэн болоно. Сухюуг хилээмэ газарта хаяа һаа, хүдөө тосхонуудта тэрэниие муу абари зан гаргаһан ябадал гэжэ тоолодог.

Ажалша хүнүүд үни холын сагһаа хойшо талха тарянда иимэ хүндэтэйгөөр хандадаг. Юуб гэхэдэ, таряа ургуулхын тулада хүлһөө ехээр гаргаха, заримдаа шуһаашье адхаруулха хэрэгтэй болодог: газарые хахалжа элдүүрилхэһээ гадна, тэдэниие дайсадһаа хамгаалха хэрэгтэй байна. Мүнөө таряа тарижа ургуулгада урдынхида орходоо бүри олон хүн хамаададаг болоо. Мөнсогор хилээмэн бүхэн бүхы арадай ажалай үрэ гээшэ.

Энээн тухай совет хүнүүд ходоодоо һанажа ябадаг. Тэдэнэр адха ооһо гү, али зүһэм хилээмэ газарта хаяхагүй. Зүгөөр өөһэдынгөө эрхэтэдэй хэһэн ажалые хүндэлдэггүй хүнүүд манайда үшөө бии. Эдэнэр тухай уншагшад өөһэдынгөө бэшэгүүд соо хэлэнэ, талха таряа үригшэдтэ уур сухалтайгаар хандадагаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Ургаса һайн аад, эзэниинъ тулюур

Һанаа зобоохоор мэдээсэл таанадта эльгээбэб. Манай баазада шииг ехэтэй ооһо таряан ороно. Тэрэньшье хамаатай бэшэ байгаа. Манайда гурбан томо сушилка бии. Муу юумэн гэхэдэ, эдэмнай бултадаа хүдэлнэгүй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр хаһа саг соогоо бэлэдхэгдээгүй байгаа бшуу.

Мүнөө асфальтаар хушагдаһан аад, һарабшагүй талмайнууд дээрэ ооһо таряан адхагдана. Мүнөө бороотой үе байна, тиихэдэ талмайнай жэгдэ бэшэ, хонхорхой олонтой. Энэ баялигай уһа саһанда норожо байхыень харахада сэдьхэл зобооно. Хоёр сүүдхын үнгэрөөд байхада ооһон ургадаг, халадаг, тиигэжэ гутадаг байна.

Яаралтай хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. Эгээн лэ түлэг халуун үе эхилээгүй байна. Хэрбээ мүнөө сүүдхэдээ зуун машина ооһо таряан ородог һаа, хэдэн хоногой үнгэрхэдэ хоёр зуу—гурбан зуун машина ооһо таряан ородог болохо. Тиихэдэ бороо таһалданагүй.

Хүндэтэ нүхэдүүд, би тааруугүйгөөр хэлэһэншье байжа болохоб. Зүгөөр таанад намайе ойлгохот гэжэ һанаха байнаб. Шэгнүүрэйнгээ хажууда байгаад, сэдьхэлээ зобоон байжа, энээниие бэшэбэб. Сашадаа тэсэхэ аргамни үгы. Гүрэндэ гарза хэгшэдтэ хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Д. Колмогоров,
Суулгын таряа тушаажа абадаг пунктын складые даагша.

Буряадай АССР.

Шангаар бэшэгдэһэн, һэргылхээр бэшэг! Энээниие абамсаараа, «Советская Россия» хадаа баримтануудыень шалгалхыень өөрынгөө хамтын корреспондент — «Ленинский путь» гэжэ нютагай газетын редакцида даалгаһан байгаа. Маанадта иигэжэ мэдээсээ:

«Мухар-Шэбэрэй нютагай үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай таряашад энэ жэлдэ таряагаа тон һайнаар ургуулаа. Тэдэнэр хоёр миллион хахад пүүдһээ бага бэшэ ооһо таряа гүрэнэй амбаарта оруулхабди гэжэ найдуулһан байха юм.

Хадагалагшадынь энэ баялигта ямараар ханданаб?

Нүхэр Колмогоров зүбөөр бэшээ. Суулгын таряа тушаажа абадаг пункт шэнэ ургасые абахын тулада оройдоошье бэлэдхэгдээгүй байха юм. Гурбан сушилкын нэгэнииньшье хүсэд хүсөөрөө хүдэлнэгүй. Ооһоной самоподаватель, ооһо сэбэрлэдэг бусад машинанууд болон механизмууд хүдэлнэгүй. Пунктда долоо мянган тонно таряан ороод байна. Тэрэнэй мянга үлүүтэй тоннонь гутажа байнхай. Директор нүхэр Соковиков ургасые абархын тулада юушье хэнэгүй.

Ооһо таряа тушаажа абадаг пунктнуудта таряан гутахаһаа гадна, управлениин ажахынуудай тоогууд болон складуудта мүн лэ гутана. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэ нүхэр Иванов) арба мянга шахуу центнер ооһон хушалтагүй газарта, бороодо норожо хэбтэнэ.

«Эрдэм» совхоздо (директор нүхэр Доржиев) баһал иимэ ушар тохёолдоно. Таряа тушааха уялга эндэ дүүргэгдэнэгүй. Совхозой нэгэдэхи отделениин тоог дээрэ арба юһэ мянга гаран центнер тарянай обоохойнуудай хэбтэжэ байхадань, уялга хайшан гээд дүүргэгдэхэ гээшэб.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин начальнигһаа иигэжэ асуухые хүсэгдэнэ:

— Нүхэр Хороших, ургасын хуби заяан танай һанаа зобооногүй гээшэ аал?

Буряад ороной партийно-гүрэнэй хиналтын органуудай баримталдаг хараа бодол ойлгогдосогүй байна.

«Советская Россия» газетын хамтын корреспондент — Мухар-Шэбэрэй «Ленинский путь» газетын редакци».

(«Советская Россия» газетэһээ абтаба).

Арюун эрмэлзэлэй аршаан булаг

(Хэблэлэй һонинои агентствын улаcхоорондын шэнжэлэл)

Москвада амжалтатайгаар хэлсээ хэгдэжэ, ядерна зэбсэг хорихо тухай договор баталһанай һүүлээр улаcхоорондын байдал нилээд һайжаржа байна. Түгшүүрилтэ байдалай хара үүлэнүүд бага багаар таража эхилбэ. Дэлхэйн хаягай сэлмэжэ эхилһэндэнь орон бүгэдын үнэн сэхэ хүнүүд баясана. Эсэсэй эсэстэ манай бүмбэрсэгэй огторгой тэнгэри арюун сэлмэг болохо бэзэ гэжэ үнэн сэхэ хүнүүд улам ехээр найдадаг болоно байна.

Политикын уларилай хараа байса дулааран хубилхадань, «хүйтэн дайнай» мульһэн зузаан газартаашье хайлажа эхилэнхэй. Москвагай хэлсээе һайшаалгахагүй гэжэ Барри Голдуотер мэтын «галзуунарай» хэды ехээр оролдобошье, США-гай сенат сентябриин 24-дэ Москвагай договорые тон олонхи дуугаар баталба. (80 хүн договорой түлөө, 19—буруушаажа дуугаа үгөө). Энэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, Американ зонхилхы бүлэгүүд дэлхэйн олониитэ зоной һанамжые, мүн өөрынгөөшье арадай хүсэл эрмэлзэлые хараадаа абаха баатай болоо. Тус договор болбол шуһата термоядерна дайнай аюулые зайсуулха түрүүшын алхам гээшэ гэжэ олониитэ арад зон тоолоно бшуу.

СССР США хоёр хадаа экономикыншье, сэрэгэйшье талаараа эгээн хүсэтэй гүрэнүүд мүн. Бүгэдэниитын эб найрамдал батадхаха зорилгоор эдэ хоёр гүрэнүүдэй хоорондо харилсаатай байгаа һаа, ехэ һайн үрэ дүн туйлагдаха һэн. Тэдэ энээнэй тулада нэгэл юумэл хэрэгтэй—Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэд амгалан байдал тухай хэлэдэг һайн һайхан үгэнүүдээ бодото хэрэгээрээ батадхаха ёһотой.

Зүгөөр, Вашингтоной бэелүүлдэг бодото ябуулгануудынь тэрэнэй түлөөлэгшэдэй хэлэдэг һайн һайхан үгэнүүдһээ олохон ушарта алгасадаг байһаар. Жэшээнь, НАТО-доородог «олон нациин ядерна хүсэнүүд» гэдэгые түргөөр байгуулха түсэбөө бэелүүлхэеэ США оролдоно. Тэдэ түсэбүүдээ Холбоото Штадуудай правительство «Баруун Германиин зүгһөө бүри дэмжэлгэтэйгээр, Европын аюулгүй байдал тушаа асуудалаар Советскэ Союзтай бодото шэнэ хэлсээ хэжэ эхилхэһээ урид» бэелүүлхэ хүсэлтэй гэжэ Английн «Обсервер» газетэ тэмдэглэнэ. Иихэдээ ямар удхатай юумэн болоно гээшэб? Баруун Германиин үһөөрхэгшэдтэ ядерна зэбсэг барюулхада, Европын аюулгүй байдал һайжарха аал? Үгы даа! «Олон нациин ядерна хүсэнүүдые» байгуулха гэдэг Американ правительствын түсэб Европодохи түгшүүрилые огто һулаaруулхагүй, харин энэнь «хүйтэн дайе» үргэлжэлүүлхэеэ оролдогшодтол һайн юумэ боложо үгэхэл.

«Хүсэрхэлгын» буруутаһан политикын иимэ зарим үзэгдэлнүүдэй гарабашье, «Москвагай хараа бодол» баримталагшадай хүсэн бэхижэжэ, улаcхоорондын байдалда һайн нүлөө үзүүлнэ. Политикын уларилай сэлмэхэ тээшээ иигэжэ хубилһан баримта хадаа гадаадын манай ленинскэ политикын ехэхэн амжалта, ондо ондоо гүрэн түрын байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохын түлөө сусаршагүй шангаар манайхинай тэмсэһэнэй үрэ дүн болоно. Энэ политикымнай онсо шанарыць гэбэл: гүнзэгы научна, үнэн бодото шэнжэтэй, сэхэ шууд политика мүн. Советскэ Союз гадаадынгаа политика бэелүүлхэдээ, улаcхоорондын оршон байдалые үнэн зүбөөр шэнжэлжэ үзэдэг, алхам бүхэнөө наринаар хаража үзэдэг, бүхы арадуудай хүсэл эрмэлзэлые хангаха гэжэ хэлбэришэгүйгөөр оролдодог байха юм. «Дайн сэрэгые үгы хэхэ, газар дэлхэй дээрэ хэтэ мүнхэдэнь амгалан байдал тогтоохо гээшэ — коммунизмын түүхэтэ үүргэ мүн» гэжэ КПСС-эй Программа дотор бэшээтэй.

Амгалан байдал батаар хангаха гээшэ бэрхэтэйхэн хэрэг байна. Элдэб үеын хархис этэгээдүүд хүн түрэлтэниие атомна дайнай аюул тээшэ түлхихэеэ оролдожо, эб найрамдал батадхаха хэрэгтэ али болохоор һаад тойбо татана. Хоро үһөөгөө абахаяа шунахайран оролдогшод, буу зэбсэг бүтээжэ, олон миллиард олзо доход олодог баяшуул, «манай һүүлээр уһан галабшье болог» гэжэ һанадаг «галзуу тэнэгүүд» хадаа гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохогүйн тула шүдөө зуун, шүлһөө һайража ороно.

Харин эдэ бузар хархис этэгээдүүдһээ гадна, мүн Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй улаcхоорондын байдалые бүри түгшүүрилтэй болгохоёо оролдодогынь зэбүү хүрэхөөр байнал. Өөһэдыгөө «марксистнууд-ленинецүүдби» гэжэ тоолодог, арад зоной аша туһые харагшабди гэдэг хүнүүдэй иигэжэ нэтэрһэниинь гайхалтайл! Дайн сэрэг балайшье муу бэшэ, дэлхэйн зоной хахадыеньшье алуулаад, «арюун һайхан ерээдүйгөө» байгуулхабди гэжэ тэдэ хүтэлбэрилэгшэд сожоошье тантгүйгөөр хэлэнэл. Теэд империализмые иимэ аргаар усадхаха гээшэ гайхалтай байнал. Хэрбээ термоядерна томо томо бомбонуудай тэһэрхэдэ, уһан далай салгидаха, газар дэлхэйн хүрьһэн урбалдаха, олохон гүрэнүүд хумхиин тооһон болошохо, аюулта хоротой радиоактивна бодосуудаар агаарнай бузараагдашаха магадгүй байна бшуу. Тиигээд байхада ямар тиимэ «арюун һайхан ерээдүй» тухай хэлэлтэй гээшэб! Советскэ правительствын һаяхан хэһэн Мэдүүлгэ дотор Пекинэй тэрэ гуманизмда харша «теори» гэдэгтэ шанга харюу үгтэнхэй.

Советскэ правительствын Мэдүүлгые халуунаар дэмжэн, «Канадиен трибюн» гэжэ Оттавын газетэ иигэжэ бэшэнэ:

«Советскэ Союзай ядерна буу зэбсэгынь СССР-эй хилые хамгаалхаһаа гадна, мүн бүхы хүдэлмэришэн ангиие, бүхы социалис оронуудые, тэрэ тоодо Хитадые, хамгаалха хэрэгтэ зорюулагданхай. Хэрбээ Советскэ Союзай хүсэтэ буу зэбсэггүй һаань, Корейн дайнай үедэ Хитад орон үни хада доботолуулха һэн».

Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй баримталдаг хараа бодолынь эб найрамдал хүсэдэг бүхы хүнүүдэй, арад түмэндэ зол жаргал асархаяа оролдодог бүхы хүнүүдэй һанаа зобоожо байна. Социалис оронуудай хамтаараа зүбшэжэ баталһан хараа бодолһоо, марксизм-ленинизмһээ улам бүри холодон зайсаха зуураа, Пекинэй буруу үзэлтэн балмад ябадалай шабар руу бүрил саашаа орожо байна, гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо хэрэгтэ аюул тохёолдуулхаяа оролдоно.

Манай орондо, манай партида эсэргүү хардалга гүрдэлгэ хэхэдээ, Хитадай пропагандистнууд манда муу юумэ хэнэбди гэжэ һанана. Теэд Хитадай хүтэлбэрилэгшэд КНР-тэ өөртэнь лэ муу юумэ хэнэ, дэлхэйн арадуудай үмэнэ тэрэнэй нэрэ хүндыень бууруулна.

Арюун тунгалаг булаг уруу муухай юумэ хэды ехээршье хээ һаа, булагай сэбэр уһан бурьялан гаража, харгыгаа сэбэрлээд лэ байхал. Манай совет ороной гадаадын политика аршаан булагтал адли арюун сэбэр юм гэжэ арадууд үни хада этигэдэг, мэдэдэг болонхой. Тиин энэ политикамнай аюул зоболонгүй арюун һайхан ерээдүйдэ найдаха хүн түрэлтэнэй этигэл найдабаришье улам бэхижүүлнэл.

А. Батурин,
хэблэлэй һонин тунхаглагша.

Арадай театр

Намарай сэлмэг һайхан үдэшэ һэн. Аймагай түб Кабанск тосхоной Культурын байшангай сонхонуудһаа электрын һалай элшэ үдэшын бүрэнхые хаха зүһэн яларна. Энэ үдэшэ эндэ һонирхомоор юушье болохогүй һэн. «Теэд юундэ галтай байгаа юм?» гээд, халта шагаагаад гараха зорилготойгоор Культурын байшан тээшэ шэглэбэб.

Байшангай дэргэдэ ерэхэдэм хүхюун зугаатай хүбүүд, басагад, яаралгүйхэн гэшхэлһэн наһажаалшье хүнүүд энээн руу тэгүүлнэ хэбэртэй.

Олон зониие бэедээ татаһан энэ галай ушар юуб гэхэдэ, мүнөө үдэшэлэн эндэ арадай театрай һайн дуранай артистнууд репетицэ хэжэ байба. Элдэб янзын кружогүүдтэ хабаадагшад театрайнгаа шэнэ сезониие нээхэ гэжэ бэлэдхэжэ, шэнэ пьесынгээ ролиие наадажа байгаа.

Кабанскда арадай театр байгуулагдаһаар 3 жэл үнгэрбэ. Энэ туршада нютагай артистнууд, аймагайнгаа ажалшадта 200 шахуу зүжэг харуулһан байна. Арадай театрай репертуарта ород литературын классигуудай, мүн мүнөө үеын уран зохёолшодой пьесэнүүд оролсоно. Тэдэнэй дунда А. Островскиин зарим пьесэнүүд 20—30 дахин харуулагдаһан байха юм. Энэнь эндэхи артистнуудай бэлиг шадабариин ургаһанай үнэн гэршэ мүн болоно.

Театрай бүлэг артистнуудые Каменск, Селенгинск тосхонуудай хүдэлмэришэдэй, Оймoрой совхозой малшад болон таряашадай, Прибайкальска промышленна зоной хүдэлмэришэдэй дунда мүн лэ хаража болоно. Тобшоор хэлэбэл, энэ арадай театр олониитэ харагшадтайгаа нягта холбоотой, этигэл найдабариень үнэн сэхээр дүүргэжэ байдаг гэжэ хэлэлтэй. «Манай артистнууд ерээбэ» гэжэ хүдэлмэришэд болон таряашад тэдэниие хүндэтэйгөөр угтан абадаг.

Театрай шэнэ сезон октябриин 15-да нээгдэхэнь.

— Мүнөө бидэнэр А. Островскиин «Ходо найр зугаатай байдаггүй», М. Горькиин «Үбгэн» гэһэн зүжэгүүдые бэлдэжэ байнабди,— гэжэ театрай режиссер И. Е. Пыхалов хөөрэнэ.— КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бидэнэр зүбшэн хэлсээ һэмди. Тиигээд репертуартаа мүнөө үе сагай хүнүүдые харуулһан пьесэнүүдые оруулаабди. Лаврентьевэй «Амжалта», Семуковой «Нарата үдэр» гэһэн пьесэнүүд табигдаха юм.

Арадай театрайхид, артистын хүнгэн бэшэ ажалда дурлаһан эдэнэр — аймагайнгаа ажалшадай амаралтын сагые, ажаһуудалыень шэмэглэн гоёохын тула хүсэл зоригоо, бэлиг шадабаряа зорюулһан хүнүүд гээшэ. Эндэ 20 гаран эдэбхитэд хүдэлдэг. Мүн залуушуул болон буурал толгойтой наһажаал хүнүүдшье үсөөн бэшэ. Жэшээнь, Григорий Панкратович Безбородовые абаад үзэе. Госбанкын нютагай таһагай главна бухгалтер юм. 60 наһатай. Тэрэнэйнгээ дүшэн жэлые драмкружогуудта наадалсаһан байха. Нютагай һургуулиин дуунай багша Виталий Николаевич Корнеев үшөө Эсэгэ оронoо хамгаалгын дайнай урда тээ Культурын энэ байшангай сценэ дээрэ наадагша бэлэй. Тэрэ гэһээр' 30 жэлэй туршада таһалгаряагүй хүдэлнэ. Леонид Терентьевич Шелковников 1947 онһоо хойшо драмкружогой эдэбхитэй гэшүүн.

Эбтэй эетэй, бэлиг шадабаритай коллективые искусствада дуратай Иван Ерофеевич Пыхалов хүтэлбэрилнэ. Бүхы наһаяа сценын ажал ябуулгада зорюулһан энэ нүхэр олон жэлэйнгээ дүй дүршэлые залуушуулда үнэн зүрхэнһөө дамжуулан үгэнэ. Иван Ерофеевичтэй Кабанскын Культурын байшан һайса танил. Үшөө 1942 ондо, дайн сэрэгтэ ошохынгоо урид, эндэ хүдэлөө һэн, тиигээд 1947 ондо Совет Армиин зэргэһээ бусажа ерэхэдээ, дахинаа сценэ дээрэ гараа бэлэй.

Арадай энэ театрай ажал ябуулга тухай хэлэхэдээ, нэгэ иимэ зүйл һанагдана. 1892 ондо энэ тосхондо бодхоогдоһон байшан соо арадай театрайхид хүдэлнэ. Нютагай таряаша, загаһаша зоной үүсхэлээр энэ гэр соо тэрэ үедэ түрүүшын драматическа кружок байгуулагдажа, зүжэг табиһан байгаа. Граждан дайнай дүлэтэ жэлнүүдэй туршадашье арадай дундаһаа гараһан бэлиг шадабаритан концерт, наада табидаг байгаа ха. 1920 ондо Культурын байшангай сценэ дээрэ партизануудай 30-дахи дивизидэ зорюулагдаһан зүжэг табигдаа һэн. Харюудань партизанууд пианино бэлэглээ бэлэй. Энэнь мүнөөшье бии.

Мүнөө арадай театрай коллектив нютагайнгаа зоной энэ үнинэй ёһо заншалые үргэлжэлүүлжэ байһаниинь һайшаалтай. Шэнэ сезондо тус коллективэй хэхэ бүтээхэ юумэн ехэ. Хамта дээрээ 32 тосхоноор айлшалжа, бэлиг шадабаряа харуулха зорилго урдаа табинхай.

Энэнь хүнгэн бэшэ хэрэг. Ажалша зоной аша туһада зорюулжа, сэдьхэлэй баяр асардаг һайн дуранай энэ коллективтэ һайн һайхан замдань амжалта хүсэе.

Г. Хагоев.

Жэжэ бэшэ юумэн

Буркоопсоюзай парторганизациин дэргэдэхи мүнөөнэй политикын кружогой түрүүшын хэшээл үнгэрбэ. Кружогойхид һарадаа 2 дахин хэшээлээ үнгэргэхэ юм. Пропагандист нүхэр Нелюбин эндэ үнинэй хүдэлнэ, дүй дүршэлөөр ехэ, һайн шадабаритай. Түрүүшын хэшээл үнгэргэлгэндэ пропагандист һуралсагшадай дура хүсэл татахын тула хөөрөөгөө ехэ һонирхолтой болгоо. Тиигээд хэшээлэйнгээ түгэсхэлдэ хэн юугээр һонирходогые мэдэжэ абаһан байна.

— Һуралсагшадайнгаа юугээр һонирходогые мэдэжэ абаха гээшэ пропагандист хүндэ ехэ туһатай юм. Тэдэнэй эрилтые хангахын тула урид бэлдээд, ойлгосотойгоор хэлэжэ үгэхэ хэрэгтэй. Тиигэбэл хүнүүд хэшээлдээ анхаралтайгаар хандадаг, асуудалнууд олон байдаг,—гэжэ нүхэр Нелюбин хөөрэнэ.

Һуралсагшад түрүүшынгээ хэшээлдэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVIII сессиин материалтай танилсаа. Мүн КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй улаcхоорондын коммунис хүдэлөөнтэй арсалдаа гаргажа, коммунис партинууд тухай хуурмаг үгэ тараажа байһыень эрид буруушаагаа.

Түрүүшын хэшээлдэ зарим тэды дутуу дунданууд үзэгдөө. Юуб гэхэдэ, харуулан ойлгуулха материалнууд—карта болон бусад зүйлнүүд үгы байгаа. Энэ жэжэшье һаа, һуралсалда ехэ туһатай зүйлнүүд гээшэ гэжэ һуралсагшад өөһэдөө ажаглалта хэһэн байна. Партийна организаци энэ болон бусад зарим дутагдалнуудыень усадхаха бэзэ гэжэ һанагдана.

Д. Колмаков.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной октябриин 8.

Соёлой хронико

КОНЦЕРТ

Хуушанай артистнар, мүнөөнэй пенсионернүүд нүхэд Таров, Генинов, тэрэшэлэн хатар наада харуулагша Гергесова гэгшэд Улаан-Үдэһөө Хориин аймаг ерэжэ, «Дружба» колхозой клуб соо һонирхолтой наада харуулба. Эдэнэрэй дууулаһан дуун, хатар наадан суглараагшадые ехээр һонирхуулаа.

С. Зайлов.

НҮҮДЭЛ БИБЛИОТЕКЭ

Чесаанын совхозой (Хори) 5-дахи, 6-дахи фермэнүүдэй библиотекые даагша Роза Номшеева нүүдэл библиотекэ эмхидхэн, холын гүүртэ, отара, полиин стан дээгүүр ябажа, шэнэ номуудые уншагшадтаа тараана. Тиихэ зуураа, фермэ, станай улаан булангуудые шэмэглэн гоёно, уряа лозунг бэшэнэ.

С. Михайлов.

Социалис оронуудаар

АХА ДҮҮ ХАНИ БАРИСААНАЙ ЁҺООР

СОФИ. **(АПН-эй корр).** Болгариин һургуулинууд жэл бүри 6 мянган агрономуудые, инженернүүдые, врачнуудые, багшанарые бэлдэн гаргадаг. Ази, Африка, Латиин Америкын олохон гүрэнүүдтэ Болгариин мэргэжэлтэд мэдээжэ болонхой. Бэеэ дааһан залуу гүрэнүүдтэ завод ба аэропорт, харгы ба электростанци бүтээхэдэнь, гэгээрэлэй ба һуралсалай хүдэлмэри эмхидхэхэдэнь тэдэнэр үнэн зүрхэнһөө туһалдаг юм. Гансахан Африкада Болгари 800 мэргэжэлтэдые эльгээгээ, тэрэнэй тоодо Алжирай Арадай Демократическа Республикада социалис Болгариин 585 түлөөлэгшэд туһална.

Гвинейдэ хүдэлжэ байһан болгар инженернүүд ба архитекторнүүдтэ президент Секу Туре үндэр сэгнэлтэ үгөө.

180-яад врачнууд, инженернүүд, архитекторнүүд, агрономууд, багшанар аха дүү Кубын арадтай дүй дүршэлөө андалдан, Америкын түбидэ түрүүшынхеэ социализм байгуулхадань туһалалсажа байна.

ТҮМЭР АРГАМЖААР ТАТАГДАҺАН ТЭЭГ ХАРГЫНУУД

ПРАГА. **(Прагопресс — АПН).** Орьёл хадануудаар, хүрэхэдэ хүшэр хүндэ газарнуудаар ашаа шэрэхэдэ түмэр аргамжаар татагдаһан тээг харгы эгээл ашаг ехэтэй, үнэгүй юм.

Чехословакиин «Транспорт» гэжэ предприяти (г. Хрудима) иимэ харгы бүтээн гаргадаг юм.

27 километр утатай тээг харгы Бразилиин штат Санта-Хатарина гэжэ газарта татагдажа байна, мүн Бирмэдэшье баригдажа эхилээ. Үшөөшье олон гүрэнүүдтэ Чехословаки иимэ харгы барижа үгэхэ юм.

«ДРУЖБА» НЕФТЕПРОВОДОЙ БАРИЛГАШАДТА

ВАРШАВА. (ТАСС). «Дружба» гэжэ нефтепроводые бүтээжэ байһан Польшын, ГДР-эй барилгашад нефтепроводой участогуудые Польшо ГДР хоёрой хилэ шадар нэгэдүүлэн холбобо.

Польшын газарта болоһон баярта уулзалганууд дээрэ хоёр гүрэнэй барилгашад, гүрэнэй ба партийна органуудай түлөөлэгшэд хабаадалсаба.

ВАРШАВАДА ШЭНЭ ТЕЛЕЦЕНТР БАРИГДАБА

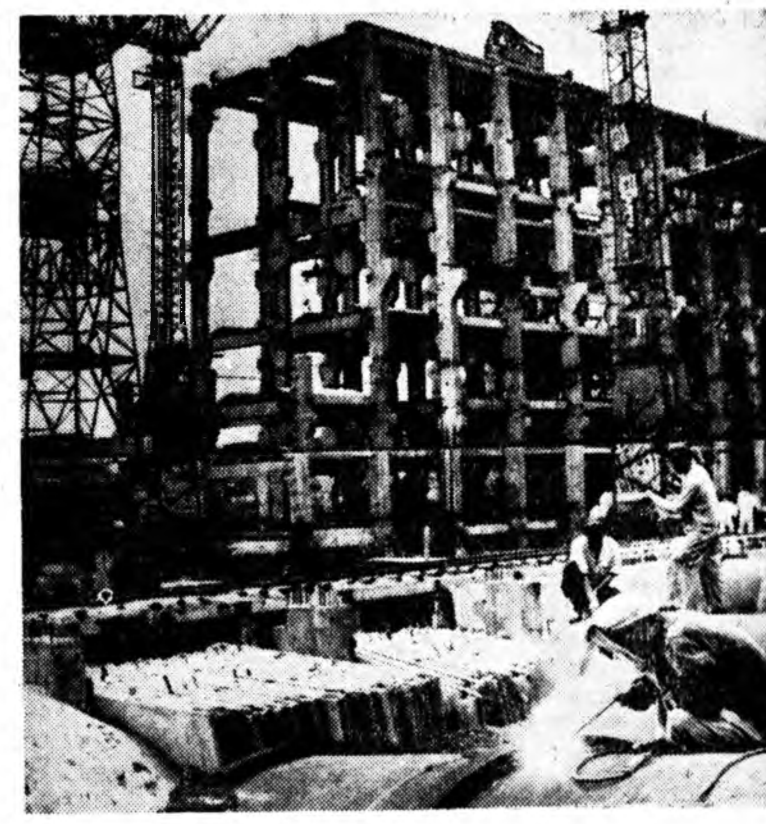
ВАРШАВА. **(АПН-эй корр.).** Миллионһоо үлүү хүн зон Польшодо телевизор абанхай. Нэгэ телевизорэй хажууда дунда зэргээр арбан хүн сугларжа харана гэжэ анкетэһээ эли болобо. Тиигэжэ 10 миллион хүнүүд—бүхы арад зоной гурбанай нэгэ хубинь телевидениин дамжуулга харана.

Польшын телевидениин түсэблэһэнэй ёһоор, 1965 ондо бүхы арад зоной 90 процентнь телевидениин дамжуулга хаража шадаха болохо юм. Мүнөө Варшавада шэнэ радио-телецентр баригдажа байна, тэрэнь 16 гектар талмай эзэлнэ.

Эхэ орондоо хэгдэһэн аппаратураар шэнэ центр хангагдаха юм.

СКОПЛЕ ГОРОД ШЭНЭ[...] БАРИГДАНА

БЕЛГРАД. **(Танюг—АПН).** [...]тябриин 26-да болоһон [...]бтар ехэ газарай хүдэл[...] һандарһан Скопле городые [...]гээн бодхоохо хүдэлмэри [...] улам түргэдэнэ. Үбэлэй [...] нама хүйтэнһөө түрүүлжэ, [...] мянган хүндэ гэр байра [...] хүдэлмэри ябуулагдана. һ[...]һан гэрнүүдые заһабарил[...] шэнэ гэрнүүдые бариха [...]мэридэ 20 мянган хүн [...] һаяын үдэрнүүдтэ энэ [...] хоёр дахин олон болохо. [...] богонихон болзорто шэнэ [...] урган бодожо байна. 45 [...]мышленна предприятинууда[...]ниинь хүдэлжэ эхилэнхэй, [...] хүдэлмэришэдэй 65 проце[...] ажаллажа эхилээ.

Корейн Арадай-Демократическа Республикада Ботонг мүрэн[...] түлишөөр хүдэлдэг электростанци баригдажа байнхай. Энэ [...] 400 мянган киловатт хүсэтэй байха. 50 мянган киловатт [...] түрүүшын генераторые барилгашад мүнөө жэлдэ ашаглалгада [...] хүсэлэнтэй. Зураг дээрэ: электростанциин барилга дээрэ.

ЦТАК-ай — ТАСС-ай фо[...]

Хилын саанаһаа

Я. Кадар Чехословакяар ябажа дүүргэбэ

БУДАПЕШТ, октябриин 5. (ТАСС). Венгриин Хүдэлмэришэнэй социалис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай хубисхалша правительствын түрүүлэгшэ Янош Кадар Чехословакяар ябажа байһанаа үсэгэлдэр Будапешт бусажа ерэбэ гээд МТИ агентство дамжуулба.

Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, ЧССР-эй президент Антонин Новотныын уряалаар Янош Кадар 1963 оной октябриин 1-һээ 4 болотор Чехословакида хани ёһоор айлшалба.

Янош Кадарай Чехословакида айлшалха үедэ Братиславада Венгриин ба Чехословакиин гүрэнэй ажал ябуулагшад уулзажа хөөрэлдэбэ. Хоёр оронойнгоо байдал тухай, социалис байгуулалтын дүй дүршэл тухай, хоёр партиин саашанхи зорилго, ажал ябуулга тухай бэе бэедээ мэдээсэбэ. Венгеро-чехословакиин хани барисаан тухай, тэрэниие саашань бэхижүүлхэ тухай асуудалнууд зүбшэгдэбэ. Байгша оной июль һарада болоһон коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай ЦК-нуудай нэгэдэхи секретарьнуудай, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай правительствануудые толгойлогшонорой Москвадахи зүблөөнэй үндэһөөр хани барисаае саашадань хүгжөөхэ зорилгонууд тодорхойлогдонхой.

Экономико болон эрдэм техникын харилсаанай асуудалаар венгеро-чехословакиин холимол комитедые бэхижүүлхэ тухай хоёр ороной түлөөлэгшэд үгэеэ ойлголсобо. Дунай дээрэ гидроэлектростанци барилгаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри шамдуулха тухай хэлсээ.

Улаcхоорондын, мүн дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй шухала асуудалнууд хэлсээнэй үедэ дэлгэрэнгыгээр зүбшэгдэбэ. Тиигэхэдээ хоёр партинуудай марксизм-ленинизмын гурим ёһодо үнэн сэхэ байһанаа, коммунис болон хүдэлмэришэнэй 81 партиин Москвадахи мэдүүлгэдэ үнэн сэхэ байһанаа мэдүүлбэ.

Хани халуун оршон байдалда уулзалга үнгэрбэ. Зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар хоёр партиин түлөөлэгшэд нэгэн адли һаналтай байба.

Монгол-совет хани барисаанай һара

УЛААН-БААТАР, октябриин 5. (ТАСС). Мүнөөдэр эндэ монгол-совет хани барисаанай заншалта һара эхилбэ. Монголой ниислэлэй партийна, гүрэнэй болон ниитын организацинуудай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан энээндэ зорюулан үнгэргэгдэбэ.

МНРП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүндэ кандидат, монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Центральна Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Б. Лхамсурэн суглаан дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, коммунизм байгуулха хэрэгтээ совет арадай туйлаһан гайхамшагта амжалта тухай, Советскэ правительствын эб найрамдалта гадаадын политика тухай, хоёр оронуудай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан тухай тэмдэглэбэ. Монгол-совет хани барисаанай һара хадаа хоёр арадуудай хани барисаае, харилсаае улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха байна гээд Б. Лхамсурэн хэлэбэ. Совет хүнүүдэй дүй дүршэл улам үргэнөөр шудалжа, эдэниие даган, эхэ оронойнгоо аша туһада улам ехэ амжалта туйлаха хэрэгтэнь Монголой ажалшадта энэнь туһалха юм.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд аха дүүгэй туһаламжа үзүүлһэнэй түлөө совет арадта баясхалан хүргөөд, коммунизм байгуулха хэрэгтээ шэнэ шэнэ амжалта туйлахыень совет хүнүүдтэ хүсэбэ.

МНР-тэхи СССР-эй элшэн сайд К. В. Русаковой үгэ хэлэхэдэ, суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаба.

Франциин компартиин ЦК-гай пленум

ПАРИЖ, октябриин 5. (ТАСС). Париж шадарай Иври-Сюрсен гэдэгтэ Франциин коммунис партиин Центральна Комитедэй пленум мүнөөдэр хүдэлмэреэ эхилбэ. Пленумэй зүбшэхэ зүйлдэ хоёр элидхэл: эб найрамдалай ба демократиин хүсэнүүдэй жагсаал бэхижүүлхэ тухай ФКП-гэй политбюрогой гэшүүн Раймон Гюйо гэгшын элидхэл; дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэхи байдал тухай компартиин генеральна секретариин орлогшо Вальдек Роше гэгшын элидхэл шагнаха юм.

Договор эсэслэн баталагдаба

СОФИ. октябриин 5. (ТАСС). Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорые Болгариин арадай суглаанай президиум мүнөөдэр баталба гээд БТА агентство мэдээсэбэ.

Тито Мексикэ оробо

МЕХИКО, октябриин 5. (ТАСС). Латиин Америкын оронуудаар аяншалжа ябаһан Югославиин Президент Тито үсэгэлдэр эндэ ерэбэ. Мексикын президент Лопес Матеос болон бусад тусхайта хүнүүд аэродром дээрэ Титое угтаба.

Английн гадаадын хэрэгүүдэй министрэй мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, октябриин 5. (ТАСС). Һүүлэй 3—4 жэлэй үедэ байгшада орходоо Зүүнэй ба Баруунай оронуудай хоорондо боложо байгаа хэлсээнүүд һураггүй һайн эрхэ байдалда үнгэргэгдэжэ байна гээд президент Кеннедитэй уулзаһанай һүүлээр Английн гадаадын хэрэгүүдэй министр лорд Хьюм пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ.

Хьюм иигэжэ хэлэбэ. «Хэрбээ шахардуу шанга байдалые һулааруулха гээшэ шиидхэгдээгүй бүхы асуудалнуудые таарaлдуулан шиидхэхэ гэжэ ойлгодог һаа, бидэнэр ородуудтай шахардуу шанга байдалые һулааруулхада ойртоод байнабди гэхэ болоо һаа, ехэ найдабари гаргаһан болохо юм гү».

Гэбэшье «бидэнэр энэ замда ороообди» гэжэ Хьюм үргэлжэлүүлбэ. «Москвада бии боложо эхилһэн байдал (Москвагай договорто табиһанай һүүлээр — ред[...] ажаглалта) мүнөө үлэнхэй...[...]мэй бодоһоной ёһоор, Зүүнэй [...]руунай оронуудай хоорондо [...] шэнэ хэлсээн зохёогдожо бол[...]ха, энэнь замбуулинай [...] ядерна зэбсэг хорихо тухай [...] байха юм.

Ядерна зэбсэгээр ханга[...] НАТО доторой «олон нациин [...]сэгтэ хүсэнүүдые» байгуулха [...] асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ [...] хабаадаха «дуратай» байха ю[...] асуудалнуудта харюусахадаа [...] мэдүүлбэ. Хьюмэй хэлэһэнэй [...] иимэ хүсэнүүд ямар аргаар ба[...]лагдахаб, тэрээндэ Англи хаба[...] гү, али үгы гү гэжэ хэлэхэнь [...] эртэ байна. Гэбэшье энээндэ [...] ехэ анхарал хандуулагдаха» тэрэ хэлэбэ.

Гондураста сэрэгэй диктатура байгуулагдаба

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 5. (ТАСС). Гондураста октябриин 3-да болоһон гүрэнэй урбалтые ударидагша полковник Освальдо Лопес Арельяно гэгшэ «гүрэниие толгойлогшо» гэжэ өөрыгөө соносхобо.

«Нью-Йорк Таймс» газетын корреспондентын Тегусигальна гэдэгһээ дамжуулһанай ёһоор Лопес Арельяно Гондурасай конгрессые (парламентые) тарааха тухай [...]рет гаргаа.

Орон дотор хизаарлагданги [...]дал соносхогдонхой. Митинг [...] жагсаалнууд хоригдонхой. Т[...]гальна городой үйлсэнүүдээр [...]шэд харуулда ябана.

Урданайнгаа политика хараадаа аба[...]

ПАРИЖ, октябриин 5. (ТАСС). «Фигаро» гэжэ Франциин газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, ФРГ-гэй канцлер Аденауэр «Европын ядерна хүсэнүүд» гэдэгые байгуулха тухай Франциин дурадхал дахяад дэмжэбэ. Тиихэтээ хамта НАТО-гой ядерна хүсэнүүдые байгуулалсахатаяа хамта Германи мүн энээндэ хабаадалсаха юм гээд [...]дэглэбэ.

Зүүнэй ба Баруунай орон[...] хоорондохи шахардуу шанга [...]дал һулааруулха хэрэгтэ зорю[...] ямаршье политикада канц[...] эрид харшаар хандадаг байһа[...] корреспондентын асуудалнуудта[...]рюусаһан дээрэһээнь эли боло[...]

Сагаан байшангай мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, октябриин 5. (ТАСС). 1963 оной августын 5-да Москвада гар табигдаһан агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорые 1963 оной октябриин 7-до Сагаан байшан соо болоһон ёһолол дээрэ президент Ке[...] эсэслэн баталха юм гээд С[...] байшангай пресс-секретарь Са[...]жер мэдээсэбэ.

Редактор **Ц. О. ОЧИРО[...]**

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00545. Зак. № 5614.